UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Munere Concionandi, Exhortandi, Catechizandi - Continens non tantùm praecepta ad artem concionandi discendam accomodata, sed etiam Ideas & Conceptus practicos pro Concionibus in Festis B. V. & SS. Dedicationis, Patrocinij, Novi Anni, Paschatis, Parasceves; item in Primitiis Sacerdotum, ...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Caput II. De praxi Dominicales Conciones habendi

urn:nbn:de:hbz:466:1-48347

Visual Library

Septimò concione finita si quid promulgandum sit, clarè & distinctè, prout consuetudo loci exigit, promulget; quod si pro ægris aut defunctis preces sint petendæ, tum ultima promulgatione facta dicat: **für dieſe und alle andere / ſo unſers Gebeths bedürfftig ſeynd / betet mit mir ein andächtiges Vatter Vnſer und Engliſchen Gruß.** Quo recitato surgat, & siquidem orario pro communibus necessitatibus dicenda sit, præmittat priùs hæc aut similia verba: **Weil wir alſo in dem Herren verſamlet ſeynd / ſo laſſet uns abſonderlich beten für das Anligen der gantzen Chriſtenheit / ſprechet derhalben mit mir nachfolgendes Gebeth.** Finita hac oratione pergat ulterius & dicat: **Damit aber unſer Gebet dem Allmächtigen Gott deſto angenehmer ſeye / ſo bezeichnet euch mit dem Zeichen deß Heiligen Creutz / und ſprechet mir nach die offne Schuld /** postea subjungat orationem: Misereatur &c. Indulgentiã &c. simulque super Populum crucem faciens graviter & modestè de cathedra descendat.

Caput II.

DE PRAXI DOMINICALES CONCIONES HABENDI.

Exemplar Primum.

In quo ostenditur, quomodo una doctrina Auditoribus persuaderi debeat.

Thema.

Miseremini mei miseremini mei saltem vos amici mei. Job. 19.

Scopus.

Ostendendum, quare & quomodo animabus purgatorii succurrere debeamus.

Syllogismus principalis.

Illud opus magna cũ alacritate suscipiendũ est, ad quod supra & infra, extra & intra motiva vehementer impellentia reperimus; Atqui tale opus est misericordia, quæ animabus purgatorii præstatur; Ergo hæc misericordia cum magna alacritate iisdem animabus est exhibenda.

EXOR-

EXORDIUM.

Ex scopo concionis deductum.

Si hodiè optare mihi liceret, quidquid lubet, præ reliquis optarem, ut, sicut olim Sanctus Hieronymus illam vocem: *surgite mortui, venite ad iudicium*: perpetuò in auribus sonantem habuit, ita meis Auditoribus vox illa lamentabilis pro themate citata nunquam ex animo excideret; vix enim quidquam reperio ad quod tantopere nos undique impelli video, quàm ad misericordiam animabus purgantibus præstandam, ita, ut quod pius ille scriptor l. 2. de imitatione Christi cap. 12. de cruce dixit, hoc potiori jure de hac misericordia dici posse judicem, videlicet converte te supra, converte te infra, converte te extra, converte te intra, & ubique motiva perquam efficacia invenies, quæ ad dictam misericordiam te impellant quare ut & vos, perdilecti Auditores, obligationi vestræ hac in parte satisfaciatis, hæc ipsa motiva vobis in præsenti concione paulò fusiùs explicabo, simúlque modum ostendam, quomodo talem misericordiam non minori vestro, quàm illorum commodo atque solatio exhibere possitis spero itaque, vos tantò majori attentione ea, quæ dicturus sum excepturos, quantò majorem utilitatem sperare poteritis, si ea non retinere duntaxat in memoria, sed etiam in effectum deducere studueritis.

Pars prima Confirmationis.

Atque ut à motivis, quæ supra nos, id est, in cælis invenimus incipiam, quod, quæso, efficacius motivum afferri potest, quàm si dicam per misericordiam animabus purgantibus præstitam toti Sacro Sanctæ Trinitati, & universis cælitibus summum Beneplacitum gaudiúmque creari? quis enim dubitare prudenter poterit summam complacentiam & voluptatem concepturum Patrem cælestem, si filios suos tantopere dilectos ex tam crudeli supplicio liberare studebitis? quis dubitet, gratissimam fore Filio velut Pastori optimo, si oves illius tam caro pretiosissimi sanguinis pretio redemptas, ex horrendis illis flammis eripere conabimini? certè jam olim Sanctæ Gertrudi revelavit, tam acceptum esse sibi conatum istum,

istum,ac si ipsum quis ex iisdem flammis eripuisset? quis dubitet,& Spiritui Sancto summè beneplaciturum,si animas illas velut sponsas illius charissimas, ex tam molesto purgatorii exilio in cælestem thalamum introducere satagetis? hàc certè de caussa toties nos per Prophetas ad misericordiam excitavit. Hinc per Micheam cap 6.dixit: *Indicabo tibi,o homo,quid sit Bonum,& quid Dominus requirat à tè, utique facere iudicium & misericordiam.* Hinc per Salamonem manifestavit,facere misericordiam gratius esse Domino, quàm Victimam; si ergo olim tantoperè in Sacrificiis sibi complacuit Deus, & si misericordia quævis præstantior est & gratior illis Sacrificiis,quis negabit gratissimam fore misericordiam animabus purgantibus præstitam, ut quæ à summa miseria liberatis summam felicitatem procurat, & personis summè indigentibus sanctissimisque confertur, atque adeò inter omnia genera misericordiæ perfectissimum censetur.

Sed neque dubitari potest,quin Beatissimæ Mariæ Virgini gratissimum obsequium per hanc misericordiam præstetur,quid enim gratius ei esse poterit, quàm si eam velut Matrem misericordiæ in hoc potissimum genere sollicitè æmulari studeamus? certè quòd misericordiam suam singulariter animabus purgantibus illa impendat, non una tantum ex revelatione accepimus; nam inprimis Hieronymo Caravallæ Societatis Jesu Sacerdoti; cùm propter purgatorium subeundum anxius esset,apertè dixit,ne ita angaris, nam ego non tantùm sum Advocata peccatorum in hac vita existentium,sed etiam eorum,qui in purgatorio detinentur.

Sed & Sanctæ Brigittæ olim dixit,ut refertur in l.4. revelationum cap. 138. nullam esse pænam in purgatorio, quæ non propter ipsam remissior fiat, & levior ad ferendum, ac aliàs esset, imò,ut Dyonisius Carthusianus testatur paragrapho secundo de assumptione,semper in pervigilio Nativitatis & resurrectionis Christi in purgatorium descendit(addunt alii etiam Assumptionis) & ingentem animarum numerum educit; neque contenta,ut ipsa misereatur, etiam Famulos sibi specialiter dilectos ad eam misericordiam hortatur, sic enim Joannem Ximenum Coadjutorem Societatis JESU, ut memor esset animarum in purgatorio existentium hortata est; sic & Patri Alphonso Corteso ex eadem Societate dixit;

si ex Angustiis conscientiæ, quas pateris, liberari cupis, animabus purgantibus priùs subvenire stude. Dubitari ergò non debet, quin & Beatissimæ Virgini sit acceptissima misericordia animabus præstita.

Non verò minùs grata est reliquis Cælitibus, cùm enim ex una parte ardentissimè desiderent, ut Deus, à quo tantam felicitatem acceperunt, à quàm plurimis perfectissimè cum illis laudetur: ex altera verò parte intensissima Charitate omnes homines in via adhuc constitutos amplectantur, atquè adeò nihil magis optent, quàm ut illius Beatitudinis, quâ ipsi modo fruuntur cum summa voluptate, etiam illi fiant participes, an quidquam illis gratiùs præstari posse putabimus, quàm si plurimas animas ex purgatorio in cælum ad augendam Dei & Sanctorum gloriam accidentalem transferre studebimus? atque hæc videlicet causa est, cur non pauci Christiani, quando beatos cælites, aut in ipsorum festo, aut alio tempore speciali cultu venerari, sibiquè demereri desiderant, ante omnia satagant, unam alterámve animam per suas orationes, aliaquè pia opera ex purgatorio liberare, ut hæ illorum loco Deum & Sanctos perfectiùs laudent & benedicant, próque ipsorum salute Deum efficaciter deprecentur. Atque ex his modo satis patet, quàm efficacia motiva supra nos habeamus, ad misericordiam defunctis liberaliter præstandam.

Jam verò si nos infra nos, nempe ad ipsas animas purgantes convertamus, tot profectò iterum motiva ad eandem misericordiam exhibendam reperiemus, quot titulos in illis deprehendimus, propter quos aliquam ad nos relationem habere possunt; nam si eas ut membra istius corporis mystici consideremus juxta illud Sancti Pauli ad Rom. 12. *multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alterius membra*; quis non insignem sibi ad commiserationem stimulum addi sentiet? si enim eodem Apostolo teste ad Cor. 12. *Dum patitur unum membrum, mox compatiuntur omnia*; si quotidiana experientia testatur, manus nostras, si fortè scintilla in pedem vel caput incidit, mox succurrere, & totis viribus eam scintillam repellere, quí fieri poterit, ut animas illas velut commembra nostra tam crudeli incendio correptas credamus, & non mox ad idem repellendum totis viribus concitemur? Quòd si verò jam eas, ut Fratres nostros, aspicimus, non carnales,

nales, sed Spirituales, ex eodem Christi Sanguine, ab eadem Matre Ecclesia, & ab eodem Patre Christo prognatos, quis non videt, quàm efficax iterum motivum offeratur ad eas ex sua captivitate liberandas? quis enim non frequenter advertit, si fortè frater aut soror in carcerem à Judice conjiciatur, quanta mox commiseratio in Fratribus & Sororibus oriatur? quàm celeriter varia media ad illius liberationem adhibeantur? quàm nulli labori, precibus, sumptibúsque parcatur, ut captivus liberetur; an non ergo captivis animabus similem Charitatem tantò abundantiùs, alacriúsquè præstabimus, quantò præstantior meritò Spiritualis fraternitas quam corporalis censetur? Quòd si denique easdem animas ut pulcherrimas Dei imagines & creaturas post Angelos præstantissimas intueamur, simulquè ponderemus, quàm graves sint pœnæ, quibus subjectæ sunt, ita ut, teste Sancto Thoma, aliisque Patribus, minima illarum omnem hujus vitæ cruciatum longè excedat, quis adeo obduratum pectus habebit? ut ex tanta consideratione illud non emolliri sentiat ad opem tam afflictis animabus ferendam? hujus certè motivi consideratione adeò raptus est Sanctus Doctor Augustinus, ut gravissimæ inhumanitatis damnaverit eos, qui animabus purgantibus non succurrere studerent; *Clamat*, inquit, ad fratres in Eremo, *clamat porcus, & cum eo clamare ceteri non cessant: Cadit asinus, & omnes eum subievare festinant, sed clamat inter tormenta fidelis, & non est, qui respondeat. Ecce vestra inhumanitas!* Væ tamen talibus, quia, *qui obdurat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur*, ut Salamon proverb. 2. prædixit: Veniet profectò tempus, quo cum Fratribus Josephi Geneseos 42. dicent: *Meritò hæc patimur, quia peccavimus in Fratrem nostrum, videntes angustiam animæ illius, dum deprecaretur nos, & non audivimus, idcirco: venit super nos ista tribulatio.*

Sed pergamus, & motiva, quæ extra nos sunt, etiam ponderemus, quæ quidem sunt tam multa, quot pericula, hostesque, sive corporales, sive spirituales numeramus; quis autem est, qui non ab innumeris se circumsessum agnoscit, ac gemit? an non ergo potenti & fido exercitu, à quo contra tot hostes defendamur, indigebimus? indigemus profectò, sed hunc vix faciliùs, quàm per misericordiam animabus præsti-

tam

tam conscribemus; si enim jam olim Alphonsus Rex Arragoniæ propria manu pauperibus Eleemosynam distribuit, dicens, eos optimos corporis sui custodes esse, ac proinde, decere, ut propria manu stipendium illis porrigat, quantò magis hoc quisque de animabus purgantibus sentire & sperare poterit, ut quæ potentiâ & gratitudine pauperes nostros tantopere excedunt, & verò etiam tanta gratitudinis ac fidelitatis specimina ediderunt; Memorabile certè est, quod Martinus Roa in libello de auxilio illis animabus præstando cap. 21. de se ipso fatetur, nempe se in multis periculis terrâ, marique, inter silvas & latrones, super saxa & nivibus repletas rupes extitisse, & tamen per Dei auxilium & animarum patrocinium citiùs, quàm ea adverteret, ex iis se liberatum fuisse. Possem etiam in confirmationem hujus rei decantatam illam de Eusebio Sardiniæ Duce historiam narrare, cui contra Ducem Siciliæ Ostorgium, 40000. animarum in specie candidi exercitûs subsidio venerunt, plenámque de hoste Victoriam obtinuerunt: possem item narrare, quomodo eum qui, quoties cæmeterium transibat: orationem dominicam pro defunctis orare consueverat, arreptis ligonibus, aliisquè similibus instrumentis defenderint; sed quia & has, & alias plures similes historias passim notas esse suppono, fusiori earum narratione lubens abstineo, & id unum ex illis concludo: si eos, qui tam modicam misericordiam illis exhibuerunt, tam fideliter ac potenter defenderunt, quantò fideliùs, potentiúsquè defensuræ sint illos, qui tam liberaliter illis misericordiæ stipendium offerre studuerint? ut adeò meritò tales tam potenti præsidio freti illa sibi Ecclesiæ verba applicare possint, libr. 4. Regum cap. 4. *Noli timere, plures enim nobiscum sunt, quàm cum illis*; vel certè illud Sancti Bernardi in psalm. 90. *Quid sub tantis custodibus timeamus? potentes sunt, fideles sunt, prudentes sunt, quid trepidamus? tantùm sequamur eos, adhæreamus eis, & in protectione Dei cœli commorabimur*, Patet ergo & extra nos non levia nobis motiva misericordiam hanc persuadere.

Verùm majora longè præstantissimáque reperiemus, si nos intra eos convertamus; quid enim magis in votis esse potest, quàm ut omne id, quod à Deo petierimus, efficaciter impetremus? atqui hoc ipsum misericordia animabus præstita

stlta efficiet; illa namque est, quæ, ut Sanctus Chrisostomus homil.9.supra Matthæum loquitur: *amica Dei existit, & ei semper propinqua est, & quibuscunque voluerit, munus gratiæ impetrat; huic cum multa fiducia porta cæli aperiuntur, & semper ante solium regale consistit.* Desideratis ergo copiosam in temporalibus benedictionem à Deo obtinere? misericordiam animabus exhibete; *qui* enim *pronus est ad misericordiam, benedicetur*, teste Salamone proverb.12.Uti jam olim Erdicio Romano Senatori, quia famis tempore quàm plurimos pauperes aluerat, eósquè cessante famis calamitate curribus in patriam revehi curaverat, vox cælo delapsa dixit: *Erdici, quia me in pauperibus aluisti, ex hoc tibi & semini tuo panis non deficiet in æternum*; quantò magis similem gratiam sperare poterunt, qui animas pane angelico, & Sanguine Christi refectos per manus eorundem Angelorum deportari in cælestem patriam suis sumptibus seù operibus curârunt? Sed quid ista minora commemoro? quis ex vobis non ardentissimè desiderat æternam felicitatem consequi, atque adeò beata morte, quæ est ad dictam felicitatem neçessaria defungi? atqui hanc ipsam gratiam facillimè per misericordiam animabus præstitam obtinebitis; id quod præclarè confirmat Sanctus Hieronymus in Epistola ad Nepotianum dicens: *Non memini me legisse, mala morte mortuum, qui libenter opera Charitatis exercuit; habet enim multos intercessores, & impossibile est, multorum preces non exaudiri.* Expertus est hoc senex ille, de quo Pater Stephanus Binet lib. de statu animarum cap.1.narrat, quòd, cùm morte jam appropinquante gravibus conscientiæ angoribus ob timorem judicii extremi cruciaretur, subitò centum millia Sanctorum niveis vestibus indutorum ad ipsum descenderint, bonóque animo esse jusserint, séque esse animas illas, quas ex purgatorio redemisset dixerint, quæ proin nunc venissent ut vicem redderent, eamquè secum ad cælos deducerent, id quod mox factum. Sed & idem alius quidam Nolanus nobilis, referente Patre Elia à Sancta Teresia lib.4.cap.45.expertus est, dum nocte de repente ab animabus, pro quibus quotidiè ardentes preces fundere consueverat, excitatus est è somno, & confiteri jussus; nam vix paruit, ac confessionis ac Eucharistiæ Sacramentis se munivit, mox subitanea morte functus obiit. Qui

iterum

iterum ex vobis, eandem felicitatem non citiùs obtinere, atque adeò à purgatorio vel omnino eximi, vel certè ibidem non diu detineri desiderat? atqui hanc quoque gratiam misericordia animabus præstita impetrabit; si enim Christus ipse promisit, quòd, quâ mensurâ mensuraverimus eadem sit remetiendum nobis, si, quod uni ex minimis factum est, sibi factum reputat; an qui toties ipsum in animabus purgantibus redemit, non meritò sperare poterit, quod & ipsum quondam ille à purgatorio defensurus sit? ita sanè olim Sancta Gertrudis experta est; cùm enim hæc Virgo Sanctissima in agone angeretur, ac timeret, ne defectu operum bonorum, quę animabus purgantibus ex ascę transcripserat, gravem in purgatorio pænam subire cogeretur, Christus eidem apparens, non modò eam consolatus est, sed etiam tres Spirituales gratias promisit, nempe quòd sine omni purgatorio ad cælum ascensura, quod omnes animæ ab ipsa liberatæ illam comitaturæ, & cum magno jubilo in cælum deducturæ; & quòd ipsa denique singulare in altera vita prœmium ob tam eximiam misericordiam animabus exhibitam esset acceptura, ut adeò meritò Sanctus Tobias cap. 4. ad Filium dixerit, quòd *misericordia ab omni peccato, & à morte liberet, & non sinat animam ire in tenebras* (purgatorii aut inferni) *sed fiducia magna futura sit coram Deo omnibus facientibus eam.*

Pars altera Concionis.

Sed credo equidem, videre vos tandem, quantoperè undique incitemini ad misericordiam animabus purgantibus præstandam, & verò etiam certò mihi persuadeo, quod parati sitis vestræ obligationi satisfacere, si modum, quo facere id commodissimè positis, cognoveritis, cui quidem desiderio vestro justissimo ut satisfaciam, inprimis hoc unicum vobis commendo, quòd dictus Tobias Senior Filio suo commendavit, dum dixit: *Quomodo potueris esto misericors; si multùm tibi fuerit, abundanter tribue; si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude*; quia tamen non omnes cognoscunt mensuram, quâ metiri misericordiam animabus debeant, eandem à Christo mutuatam vobis offero, dum Lucæ 6. dixit: *Mensuram bonam, confertam, coagitatam & superefluentem dabunt in sinum vestrum*; hæc scilicet perfectissima

mensura est; hanc à vobis quoque erga animas purgantes usurpari optarem, mensuram autem *bonam* dabitis, si certis temporibus vestras pro defunctis preces fideliter offeratis, & quæ ex obligatione præstare pro iis tenemini, diligenter persolvatis; mensuram *confertam* dabitis, si omnem bonorum vestrorum operum fructum satisfactorium, quem aliis speciali titulo applicare non tenemini, pro iisdem offeratis, ut Sanctam Gertrudem supra fecisse diximus, & hodie etiam satis multi ferventes Christiani faciunt; mensuram *cogitatam* dabitis, si illarum etiam missarum, aliorumquè piorum operum fructum, qui post mortem pro vobis offertur, liberaliter transcribatis, uti Patrem Ferdinandum Monsoio, & P. Franciscum Mastrillum utrumq; è Societate Jesu, & alios nonnullos exemplo illorum inductos fecisse, & singulari Charitate transcripsisse cognovimus; Mensuram *supereffluentem* dabitis, si alios etiam ad similem misericordiam præstandam verbis vel exemplis vestris inducatis, atque, ut Deus quàm plurimis hunc misericordiæ præstantissimæ ac saluberrimæ affectum instillare dignetur, frequenter & ardenter ab eodem postuletis; atque hæc tandem est mensura perfectissima, justa quam quivis pro gratia sibi à Deo data misericordiam animabus mensurare poterit, certus, quòd, quâ mensura mensus fuerit, eâdem illi remetienda sit olim misericordia, juxta illud Christi Matth. 5. *Beati misericordes, quoniam misericordiam consequentur.*

Epilogus.

Ego itaque id unum vobis pro clausula repeto; *Quomodo potueris, esto misericors*; atque ad hunc finem meminisse vos jubeo, quòd Sanctus Augustinus serm. 25. de verbis Domini dixit: *Fœcundus est ager pauperum, citò reddit donantibus fructum*; id quod vel maximè velim de animabus dictum credi. Verè enim hæ præ aliis fœcundus ager sunt, quæ illud Christi suo modo sibi jure applicare possunt: *Amen dico vobis, quòd omnis, qui reliquerit opera sua propter nos, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit*; in hunc ergo agrum, qui per tot cruciatus jam sulcatus aperit os, & clamat ad vos: *Miseremini mei &c.* opera misericordiæ juxta mensuram assignatam liberaliter projicite, ut vobis simili mensura remetiatur

Deus

Deus, & impleatur in vobis, quod Sanctus David psalmo 126. prædixit: *mittentes semina sua* (id est misericordiæ opera animabus applicanda) *ibant, & flebant venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos*, iisque cum animabus liberatis à se æternùm fruentur. Amen.

Exemplar Secundum.

In quo ostenditur, quomodo ex eadem
Sententia plures doctrinæ deduci queant.

Thema.

Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Lucæ 21.

Scopus.

Consolatio afflictorum quorundam hominum.

Syllogismus principalis.

Spes magni præmii & felicitatis omnia amara dulcia facit;
Atqui hæc verba continent spem magni præmij,
Ergo hæc verba meritò omnia amara, dulcia faciunt.

EXORDIUM.

Solent honestiores & ditiores personæ plerumque secum myrothecia (Balsambixsen) circumferre, ut, si fortè ipsi aut alii in deliquium vel apoplexiam cadant, Balsamo tali vires reparare, malúmque à se avertere queant, hanc industriam Spiritualiter ego ab omnibus hominibus adhibendam censeo; omnes enim variis Spiritualibus deliquiis seu afflictionibus subjecti sumus, omnes timere meritò debemus, ne apoplexia Spirituali tacti id est, gravi infortunio afflicti exclamare cogamur, cum Sancto Job. cap. 19. *Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos, amici mei, quia manus Domini tetigit me*; omnes ergo Spirituali myrothecio indigemus, quale quidem Christus veluti peritissimus animarum nostrarum Medicus in verbis supra dictis obtulit; verè enim de his verbis fateri cogimur, quòd si eorum sensus reconditus benè intelligatur, efficacissimum contineant Balsamum quo omnes animæ afflictæ non modicè recreabuntur, id quod in præsenti concione fusiùs demonstrabo, si benevolas, ut soletis, aures breviter dicturo concedetis.

Narratio.

Quatuor potissimùm genera afflictorum hominum repe-
rio, nempe ægros, pauperes, contemptos, peccatores; pro o-
mnibus his confortandis aptissimum continent Balsamum
citata verba.

Pars Prima.

Nam primò pauperes quod attinet, quis nescit, quàm
multas & solatio plenissimas sententias Deus in Sacra Scri-
ptura de paupertatis felicitate protulerit? Quis enim ex pau-
peribus non singulare solatium percipiat, si meminerit, quam
liberaliter illi Deus omnia ad sustentationem necessaria pro-
miserit, cùm dixit Matth. 6. *Ne solliciti sitis animæ vestræ, quid*
manducetis; *neque corpori vestro, quid induamini*: *Nonne ani-*
ma plùs est, quàm esca? & corpus plus, quàm vestimentum? aspi-
cite volatilia cæli, quoniam non serunt, neque metunt, neque
congregant in horrea, & Pater vester cælestis pascit illa, nonne
vos non magis plures estis his? *Nolite ergo solliciti esse. Quærite*
ergo primùm Regnum Dei & Iustitiam eius, & hæc omnia adji-
cientur vobis: Quis animo cadat, si meminerit, quòd verba
ista non præteribunt, sed tanto fideliùs implebuntur, quanto
majorem nos in Regno Dei & justitia ejus quærenda diligen-
tiam adhibuerimus? an fortè pauperes non æque ac divites
Regnum Dei quærere possunt? possunt sanè, & tantò magis
quantò minùs de divitiis, quæ irritamenta malorum à non-
nemine appellantur, participant. Jam verò quem non con-
soletur, si meminerit, quòd singularem DEUS se pauperum
curam promiserit habiturum? atqui hoc non semel in Sa-
cra Scriptura pollicitus est, præcipuè cum per Sanctum Da-
videm psalmo 9. edixit: *Tibi relictus est pauper*: *Orphano tu*
eris adiutor: Hinc idem propheta cum magna fiducia psal.
39. dixit: *Ego vero egenus & pauper sum*: *Dominus sollicitus*
est mei. Quem denique non roborent prædicta verba, si me-
minerit in iis contineri ampliſſimum præmium, quod Deus
pauperibus paupertatam suam æquo & resignato animo fe-
rentibus promisit? an non de illis dixit Matth. 5. *Beati pau-*
peres Spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum? an non de
illis psalmo 9. dixit: *Quoniam non in finem oblivio erit pau-*
peris

peris, patientia pauperum non peribit in finem? an non ad pauperem dixit apocal. 2. *Scio tribulationem & paupertatem tuam, sed dives es*? O si noscerent pauperes hoc Balsamum sibi appliçare, quàm magnum inde solatium, ac robur referrent! quàm parùm deliquium & abjectionem animi ex paupertate sua timerent! hoc Balsamo jam olim Sanctus Tobias Filium suum inunxit, ut cap. 4. Tobiæ legitur: *Noli timere Fili mi, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene.* Meminerat nempe, quod olim Psalmista psalmo 36. dixerat: *Iunior fui, etenim senui, & non vidi iustum derelictum; divites eguerunt, & esurierunt, inquirentes autem Dominum, non deficient omni Bono*, hoc etiam Balsamo Sanctus Augustinus sermone 28. de verbis Apostoli pauperes suos Auditores unxit, dum dixit: *Non displiceat tibi paupertas tua, quoniam nihil potest eâ ditius inveniri.* Hoc denique Balsamo ipse Deus per Ecclesiasticum cap. 11. pauperes inunxit, dum dixit: *Confide in Deo & mane in loco tuo; facilè enim est in oculis Dei subitò honestare pauperem*; hoc ergo & vos, quotquot adestis afflicti pauperes, tum erga vos, tum erga liberos vestros utamini, ita tamen ut paupertatem vestram patienter feratis, & mandata Dei accuratè servetis, & tunc audacter in eum sperate & eum accedite, & illud Sancti cujusdam viri dictum usurpate; *Fecimus, quod iussisti: redde quod promisisti.*

Pars Secunda.

Non minùs verò præstans & efficax Balsamum in myrothecio nostro pro ægris reperitur; quis enim non roboretur, & ad patientiam excitetur, si in memoriam revocet, quod Sanctus Paulus 2. ad Corinth. 1. dixit: *Id, quod est in præsenti, momentaneum & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis*? Quis sine solatio meminisse potest, quòd idem ad Rom. 8. dixit? *Existimo, quòd non sint condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis*? talem nempe, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit? Hoc sanè Balsamo Sanctus Stephanus usus est, & effecit, ut lapides durissimi sibi dulces fierent: Hoc usus est ipse Sanctus

Paulus,& effecit,ut repletus esset consolatione,& superabundaret gaudio in omni tribulatione sua.2. ad Corint. 7. Hoc ipse Christus usus est, dum proposito sibi gaudio tam fortiter sustinuit crucem: Hoc etiam usus est erga fidelem famulum suum Franciscum, dum inter gravissimos oculorum dolores patientiæ gratiam postulanti dixit: Francisce, si omnis terra in aurum, si omnes lapides in uniones, omnis aqua in Balsamum pretiosissimum verteretur, & hic tibi thesaurus promitteretur in præmium tuæ infirmitatis patienter toleratæ, an non lætus tali promissione efficereris,atque ad ulteriorem patientiam animareris? cúmque annueret ille subiecit Christus: Atqui infinities tibi majorem thesaurum in cælo paratum scito,mi Francisce, propter dolores tuos tam patienter toleratos; & hos ipsos dolores tibi tanquam arrham & pignus Secuturæ felicitatis immisi, quo audito mirè recreatus Franciscus cum patientia & alacritate deinceps omnes dolores sustinuit. O si & vos,o ægri, hoc Balsamo diligenter uteremini si interdum cum Sancto Adriano interrogaretis Martyres,quid exspectarent, quòd tam fortiter tanta tormenta sustinerent? & audiretis ab illis, quantam gloriam olim in cælis obtinendam sperent,profectò non morbos duntaxat vestros patienter & cum gaudio toleraretis, sed etiam cum eodem Sancto Adriano in frusta conscindi gauderetis.

Certè Sanctus Chrysostomus dicere non est veritus,si quotidie millies moriendum,& ipsa gehenna toleranda foret, omnia convenit sustinere,ut Christum in gloria videas. Accinite itaque vobis indesinenter: *Verba mea non præteribunt*, imaginemini vobis adstare Matrem vestram Ecclesiam,& repetere verba: Quibus olim inter tormenta Mater Machabæorum fortissima Filium suum animavit dicens lib. 2. cap. 7. *Peto te,nate ut aspicias ad cœlum & terram,& omnia,quæ in eis sunt, ita fiet, ut non timeas Carnificem* (& morbum) *ipsum.*

Pars Tertia.

Jam verò ut ad eos veniamus, qui propter contemptus & injurias sibi illatas affliguntur, hi præ aliis aptissimum Balsa-

mum

mum in nostro Myrothecio invenient; Hi enim invenient promissionem jam olim à Christo Matth. 5. factam, dum dixit: *Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum Cælorum.* O quàm pretiosum Balsamum latet sub his verbis! id sanè satis clarè indicavit Christus ipse, dum Apostolos suos inunxit, & contra contemptus & persecutiones armavit, dicens: *Beati estis, cùm maledixerint vobis homines, & persecuti fuerint vos, & dixerint omne malum adversus vos, mentientes propter me: gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis.* Et sanè ita per hoc Balsamum roborati & confortati sunt Apostoli, ut de ijs Sacra Scriptura Actor. 5. dicat: *Ibant gaudentes in conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESV Contumeliam pati*; ubi bene notanda sunt verba illa: *Quoniam digni habiti sunt*: nam quis contumelias pro honore reputet aut accepret? quis dignitatem in contemptu latere putet? sed nimirum ita judicant, qui carnali duntaxat oculo contumelias aspiciunt; aliud judicium ferunt, qui cum Apostolis interiora scrutantes meritò contumeliarum perpessionem inter summas dignitates, quibus homo à DEO & hominibus in hac vita condecorari potest, numerant, utpote per quam ipsi DEI Filio tam horrendas contumelias perpesso assimilantur. Nimirum *spectaculum facti sumus Mundo, Angelis, & Hominibus*, testante sancto Paulo; ad Corinth. 4. Nec refert, an stulti, an verò sapientis personam agamus, sed quàm bene illam repræsentemus; si ergo personam Christi contempti, illusi, & humiliati suscipiamus, & ad exemplum illius humiliemus nosmetipsos, & obedientes fiemus usque ad mortem contumelioſæ Crucis, an non bene actum nobiscum putabimus? an non bene sperare poterimus, quòd, sicut cum Christo nos humiliaverimus, ita cum eodem olim exaltandi simus? O si hanc veritatem bene perpenderent, qui contumelias & contemptus tam ægrè patiuntur, profectò non tot catenæ & injuriæ in orbe toto reperiri possent, quin plures cum sancto Patre Ignatio exoptarent. Agite ergo, quotquot adestis tales, atque ad contemptus deliquia animosè deinceps ferenda, hoc Balsamo vos confortate; resolvite vos vel hodie ad personam Christi spreti & illusi suscipiendam. Dicite cum sancto Paulo: *Nos stulti propter Christum; maledicimur,*

& benedicimus, persecutionem patimur, & sustinemus; blasphemamur, & obsecramus, tanquam purgamenta huius mundi, facti sumus omnium peripsema usque adhuc; videbitur quidem non diffiteor, videbitur vobis ab initio difficile ac durum famæ vestræ ac honoris, quæ omnium vestrarum rerum præstantissimæ censentur, jacturam pati: Videbitur durum alios vobis illudentes aspicere, nec se vindicare, injurias ac contumelias pati, nec se defendere posse, sed mementote venturum aliquando tempus, quando etiam ab his honor iterum & fama cum fœnore restituetur, veniet, inquam, tempus, quo isti persecutores & illusores vestri, ut Salomon Sap. 5. prædixit, *turbabuntur timore horribili, & mirabuntur in subitatione insperatæ salutis dicentes intra se, & panitentiam agentes. Hi sunt, quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improperii. Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & vitam illorum sine honore. Ecce quomodo computati sint inter filios DEI, & inter Sanctos sors illorum est.* Verbo: *Cælum & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.*

Pars quarta.

Sed ut finem tandem faciamus, & ad ipsos etiam peccatores consolandos accedamus, ajo hos vel maximè optatum Balsamum in Myrothecio nostro reperire; neque hic longus ero in sententiis Sacræ Scripturæ pro horum consolatione referendis, unica illa solatio plenissima DEI adhortatio per Ezechielem Prophetam cap. 18. ad peccatores facta, quem non soletur? quem non roboret? quem non ad fiduciam de peccatorum remissione concipiendam, pœnitentiámque agendam animet? sic ergo loquitur: *Convertimini, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Proiicite à vobis omnes prævaricationes vestras, in quibus prævaricati estis, & facite vobis cor novum, & spiritum novum; & quare moriemini domus Israël? quia nolo mortem morientis dicit Dominus DEVS: revertimini & vivite.* Vultis autem scire, quantoperè desideret conversionem Peccatoris? audite Taulerum id vobis explicantem: *Hæc est*, inquit, *Domini misericordia, ut stupa aliqua in immenso igne posita non tam citò incendi possit, quàm ipse peccatori*

tori verè dolenti peccata omnia condonare paratus eſt. Idem Henricus Suſo confirmat ſequentibus verbis: *Nunquam ulla quamlibet & fideliſſima Mater proprio Filio ſuo, quem ſub corde geſtavit, tam deſideranter ac libenter in mediis flammis iacenti manum porrigeret adiutricem, ſicut DEVS homini contrito, etiamſi poſſibile foret, eum omnia peccata totius mundi, vel millenis vicibus quotidie perpetrâſſe.* Hoc videlicet eſt, quod DEUS per Jeremiam cap. 3. indicavit ad animam peccatricem dicens: *Tu fornicata es cum amatoribus multis, tamen revertere ad me dicit Dominus, & ſuſcipiam te.* Hoc eſt, quod Servator ipſe Math. 6. confirmavit, dum omnes peccatores tam amicè ad pœnitentiam admonet dicens: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & Ego reficiam vos: Iugum enim meum ſuave eſt, & onus meum leve*; quod quæſo cor humanum adeò durum eſſe poteſt, quod per tam amicam invitationem non emolliatur? Quis adeò deſperatus eſſe poteſt, ut per hanc Benevolam promiſſionem in ſpem non erigatur? audite, quæſo, hac de re memorabilem hiſtoriam, ex eâque Balſami hujus efficaciam colligite. Legitur ea in vitis Patrum lib. 5. n. 38. ſequentibus verbis deſcripta: Frater quidam impugnabatur à fornicatione; contigit autem venire in vicum quendam Ægypti, ubi videns Filiam Sacerdotis Paganorum adamavit eam, dixítque Patri ejus: da mihi eam in uxorem. Ille autem reſpondens dixit ei: non poſſum eam tibi dare, niſi rogavero DEUM meum, & abiens ad Dæmonem, quem colebat: dixit ei: Ecce monachus quidam venit ad me, volens accipere Filiam meam, do ei eam? reſpondens Dæmon dixit: ſi negat DEUM ſuum, & Baptiſmum, & propoſitum Monachi, interroga eum. Et veniens Sacerdos dixit ei: nega DEUM tuum, & Baptiſmum, & propoſitum Monachi, & dabo tibi filiam meam; ille verò conſenſit, & ſtatim vidit exire columbam de ore ejus, & volare in cælum. Pergens autem Sacerdos ad Dæmonem dixit: Ecce promiſit ſe tria illa facturum: tum Diabolus reſpondens dixit: Non des ei filiam tuam in uxorem, quia DEUS ejus non receſſit ab eo, ſed adhuc juvabit eum. Et venieus Sacerdos dixit illi Fratri, non tibi poſſum eam dare, quia DEUS tuus adhuc adjuvat te, & non receſſit à te, hæc audiens Frater dixit intra ſemetipſum: ſi tantam Bonitatem oſtendit in me DEUS, cùm Ego infelix

negavetim ipsum, & Baptismum, & propositum Monachi. Bonus autem DEUS etiam malum nunc usque adjuvat me? cur ergo recedam ab eo, & in semetipsum reversus recepit sobrietatem mentis, & venit in Eremum ad magnum quendam senem, & narravit ei, quæ fuerant acta, & respondens senex dixit ei, sede mecum in spelunca, & jejuna tres hebdomades, & Ego deprecabor DEUM pro te. & laboravit senex pro fratre, & deprecatus est DEUM dicens: Obsecro Domine, dona mihi animam hanc, & suscipe pœnitentiam ejus, & exaudivit orationem ejus DEUS, & cùm completa fuisset prima hebdomas, venit senex ad Fratrem illum, & interrogavit illum dicens, vidisti aliquid? & respondens Frater dixit: vidi columbam sursum in altitudine cæli contra caput meũ stantem, & respondens senex dixit ei: attende tibimetipsi, & deprecari DEUM intende. Secundâ verò hebdomade venit senex iterum ad Fratrem, & interrogavit eum dicens, vidisti aliquid? & respondit: vidi columbam aliquam juxta caput meum venientem. Et præcepit ei senex: sobrius esto mente, & ora. & completâ tertiâ hebdomade venit iterum senex, & interrogavit eum dicens: aliquídne plus vidisti? & ille respodens dixit: vidi columbam, quæ venit, & stetit supra caput meum, & tetendi manum meam tenere eam, illa autem surgens intravit in os meum; & gratias agens senex DEO dixit Fratri: Ecce DEUS suscepit pœnitentiam tuam; de cætero attende temetipsum, & esto sollicitus. & respondens Frater dixit: ecce amodo tecum ero, donec moriar. Ecce peccatores vim Balsami nostri; utamini ergo & vos pari modo, & parem effectum experiemini.

Epilogus.

Sed claudo concionem, & omnes ad usum hujus Myrothecij verbis Thomæ Kempensis lib. 3. cap. 47. adhortor: *Fili mi, non te frangant labores, quos assumpsisti propter me, nec tribulationes te deiiciant usquequaque, sed mea promissio in omni eventu te roboret, & consoletur. Age, quod agis, fideliter labora in vinea mea, sustine viriliter contraria, digna est hæ omnibus & maioribus præliis vita æterna; ibi invenitur omne quod volueris; ibi nullus resistet tibi, nemo impediet, sed cuncta desiderata simul erunt præsentia, totúmque affectum tuum rec-*

cient

cient, & adimplebunt usque ad summum: ibi reddam gloriam pro contumelia perpessa, pallium laudis pro mœrore, pro loco novissimo sedem regni in sæcula, ibi apparebit fructus pœnitentiæ (& dolorum) *& humilis subiectio* (seu patientia in contemptu) *coronabitur gloriosè. Memento horum, Fili mi, Verborum; Beati qui audiunt Verbum DEI, & custodiunt illud: Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt.*

Exemplar Tertium.

In quo ostenditur, quomodo per parabolam aliqua doctrina inculcari possit.

Thema.

Tunc videbunt Filium Hominis venientem in nube cum potestate magna & Majestate. *Luca 12.*

Scopus.

Persuadendum Auditoribus, ut temporis habeant rationem accuratam.

Syllogismus principalis.

Illius rei meritò magna est habenda ratio, cuius olim severissima à DEO ratio exigetur. Atqui tale, *quid est tempus, ergo temporis magna est habenda ratio.*

EXORDIUM.

Solent ij, quibus examen aliquod subeundum est, ante omnia sollicitè indagare, de quibus rebus examen sit instituendum, atque ad eas Quæstiones se totis viribus præparare, quod etsi non semper sit licitum, maximè ubi concurrunt multi, & pro loco vel honore certant, uti in Academicis gradibus suscipiendis contingit, respectu tamen ultimi examinis, quod nobis omnibus subeundum est, non modò non vetitum est, sed neque diu etiam indagare oportet, de qua re potissimùm responsuri simus, nam id jam pridem anima quædam damnata manifestavit, ut Discipulus ser. 3. narrat: Cùm enim homo quidam devotus orationi esset intentus, subitò vocem quandam valde lugubrem audivit, quam ubi quæsivit, quisnam esset, & quâ de causâ lugeret? Respondit ei, qui lugebat, animam damnatam se esse, séque & omnes reliquos damnatos nullam adeò rem deplorare, quàm temporis jactu-

jacturam, utpote in quo tanta mala tam facili labore evitare, tantáque bona comparare potuiſſent. Ne ergo & nos ſimili modo lugere cogamur, oſtendam in præſenti Concione per aptam parabolam, quàm grave ſit delictum tempus otiosè perdere, ſimúlque docebo, quo modo tempus illud deinceps meliùs inſumere, imò etiam perditum, quodammodo recuperare poſſimus. Spero proinde audientiam tantò majorem, quantò utilior eſt materia & doctrina, quam vobis ſum propoſiturus.

Propoſitio Parabolæ.

Erat quidem Rex, & dignitate, & ſapientiâ, & potentiâ clariſſimus, hic cùm fortè per feneſtram aulæ ſuæ proſpiceret, vidit infantem pulcherrimum in luto ante fores palatii jacentem, ejúsque pulchritudine captus, & miſericordiâ motus juſſit quamprimum eum ad ſe deferri, & quod inauditum eſt à cunctis ſæculis, poſtquam venam ſibi aperiri juſſit, aquam ſanguine miſcuit, propriiſque manibus à ſordibus abluit; deinde uni ex primariis ſuis Aulicis educandum, inſtruendum, & cuſtodiendum commiſit, qui quidem officio ſuo præclarè functus eſt, optimísque præceptis Clientem ſuum imbuit; poſtquam autem ad ætatem ſuam hic pervenit, & pro officio fungendo aptus eſt viſus, pinguiſſimum ei telonium Rex commiſit, prope quod mercatores ditiſſimi tranſibant, & maximum telonium pendere debebant, de quo quatuor partes ipſi Telonario reliquit, unicam ſolùm ſibi reſervavit, & ſuo tempore offerri juſſit, ſimúlque centuplo majora Bona, imò regnum omni Bonorum genere fortunatiſſimum promiſit, ſi fideliter hoc munus ſuum adminiſtraret; quem tanta Regis liberalitas & charitas non ad amorem & ſummam in adminiſtrando munere diligentiam atque alacritatem excitare debuiſſet? excitavit ſanè & Telonarium, ut ab initio aliquamdiu cum magno fervore ſuum munus obiret, ſed hominis nequiſſimi fraudibus circumventus paulò pòſt remiſit; erat enim in loco illo carnifex, homo vaferrimus, & ad ſeducendos homines alios inſtructiſſimus, qui invidens Telonario tantam fortunam, omnem lapidem movit, ut eum gratiâ Regis & officio ſuo privaret; Eâ de cauſâ per Filiam ſuam, quam habebat formoſiſſimam, munera

quæ-

quædam hortensia, honoris causâ submittit, quæ dum Telonarius frequentiùs accipit, conjectis in Filiam portantem oculis amore illius exardescere cæpit, & tandem per familiarem conversationem ita captus est, ut nihil ampliùs de telonio suo sollicitus, totum se consuetudine Amasiæ suæ impenderet; monetur à suo amico, monetur à Custode, monetur ab aliis Amicis, de fraudibus, de officii obligatione, de metuenda Regis displicentia, de castigatione, sed incassum; advertens ergo Rex Telonii partem sibi reservatam non offerri, mittit famulos, qui rationem reddere jubeant, & de fidelitate inquirant. Sed is, ut patientiam secum Rex habeat, rogat, séque omnem partem de telonio illi debitam suo tempore oblaturum promittit; sed nihil minus præstitit, redeunte scilicet Amasia, & ad pristinos amores & socordiam pertrahente. Venit ergo Rex ipse occultè sub alienis vestibus, instruit convivium, hortatur ad emendationem, sed is iterum antiquam cantilenam canere pergit, promittit emendationem, sed non præstat, pejor factus post visitationem, quàm ante fuerat. Itaque iratus Rex mittit iterum alios famulos, gravésque pœnas, & ipsam officii privationem minatur, nisi resipiscat, sed is parùm curat omnia, jubet ergo semel iterúmque eum castigare, Filiamque Carnificis domo expelli, sed quò molestior erat privatio, tantò magis inflatus est amor, viæque omnes ardentiùs tentatæ ad pristinam consuetudinem repetendam. Ergo videns Rex actum se agere, misit tandem Apparitorem suum, qui Telonarium tam negligentem primò quidem arctissimo Carcere concludere, deinde verò etiam judicio publicè instituto sistere est jussus; quam sententiam acceperit, nolo ego hîc certâ de causâ explicare, illud verò à vobis intelligere volo Auditores, si vos à dicto Rege in Assessores ac Judices electi fuissetis, quam vos de illo sententiam tulissetis? an non omnes unanimi voce sententiam in hæc verba concepissetis: amoveatur à Telonio, & quia reus est mortis, occidatur; & rectè profectò judicâstis, sed vereor, ne contra vos sententiam tuleritis; Certè quisquis peccator est (quis autem talem se non confiteri cogetur?) similem, imò graviorem negligentiam & ingrati animi vitium commisit.

Appli-

Applicatio Parabolæ.

Tu ergo, tu, ô peccator, tu es ille vir, tu Telonarius es iste; an non tu in luto nihili jacebas? an non te Christus Rex cæli & terræ potentissimus ex nihilo tuo per creationem eduxit, & te per redemptionem sanguine ex latere suo aliisque vulneribus fluente & aqua Baptismali lavit? an non tibi unum ex primariis Aulicis suis, sanctum Angelum, inquam, Custodem pro Moderatore assignavit? an non te per eum educari usque ad rationis usum, & potenter custodiri fecit? an non tibi subinde Telonium, id est, opera meritoria eliciendi occasionem præstantissimam obtulit? an non de his operibus quatuor partes tibi, fructum scilicet meritorium, satisfactorium, impetratorium, & consolatorium, id est, gaudii ex talibus operibus & bonâ Conscientiâ oriri soliti liberaliter reliquit? solâ quintâ parte fructus gloriæ & honoris sibi retenta? an non tu brevi quidem tempore telonium hoc bene administrâsti, & à peccatis te aliquantulum continuisti, sed paulò pòst ab infernalis carnificis filia, concupiscentia, inquam inordinata voluptatum & honorum seductus telonium tuum, id est, occasiones merendi neglexisti, tempus otiosis cogitationibus, verbis, factísque malè impendendo? Considera Peccator, obitérque mente revolve, quæ conditiones ad opus meritorium requirantur, nempe ut de se malum non sit, ut fiat in statu gratiæ, & ut per bonam intentionem ad Deum dirigatur. Examina nunc ulterius, quomodo ab eo tempore, quo rationis usum accepisti, has conditiones observaveris, an non deprehendes, te multa in se mala, multa extra statum gratiæ, pleraque sine legitima intentione fecisse? an non de hac negligentia seriò emendanda te frequenter per occultas inspirationes Sanctissimus & fidelissimus tuus monitor Angelus Custos monuit? & quid aliud respondisti, nisi esse adhuc tempus, te in fine vitæ seriò pœnitentiam acturum? an non misit famulos suos ad te clementissimus Deus, Superiores, inquam, Confessarios ac Concionatores, Parentes, Amicos, Socios, qui te verbo & exemplo ad emendationem sunt hortati? & tu quid ad hæc? an pœnitentiam egisti? an non ipse Christus sub speciebus Eucharisticis aliquoties te invisit, & convivium præstantissimum sanguine suo, corporeque instruxit?

an

an non ſuaviter tibi errorem tuum oſtendit? an non tibi illa Eccleſiaſtici verba repetivit: *Fili mi, peccáſti? non adicias iterum,* & quid tu? vix ſumpto corpore abiiſti ad tuam Concubinam, concupiſcentias inquam tuas, & cum ea inſidias tanto Benefactori tuo parâſti. An non aliquoties Deus graviſſimas pœnas tibi per occultas inſpirationes, per libros, Concionatores, & Confeſſarios comminatus eſt? an non te morbis aliiſque tribulationibus caſtigavit, & hoc medio ad emendationem perducere ſtatuit? an non verò hæc fruſtra fuere? an non poſt hæc omnia deterior es factus, quàm antea fueras? an non ergo grave à te delictum commiſſum eſſe fateris? an non æquiſſimum eſſe judicas, ut ſententiam, quam de altero tuliſti, tibi ipſi applices? an non jure tibi dicis: Reus eſt mortis: removeatur à Telonio, id eſt, vita præſenti? atque utinam jam non in multis impleta eſſet ſententia hæc! cur enim tot juvenes immatura & violenta morte abſumptos putas? Certè non aliâ ex cauſa, quàm quia tempus ſibi conceſſum tam malè impenderunt; ſi ergo in te necdum lata fuit hæc ſententia, an non per hoc ſingulare Beneficium accepiſti, & motivum majus ad errorem tuum hunc & negligentiam ſerio emendandam?

Vis autem ſcire, quid agere debeas? tria tibi agenda aio 1. Ut ad genua ſummi hujus Benefactoris cum ſumma humilitate procidas, veniámque præteritorum peccatorum corde contrito petas; dicens cum Sancto Davide: *Ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum, ſed citò anticipent nos miſericordia tua, quia pauperes facti ſumus nimis*; Dicas etiam cum ſervo illo negligente: *Domine patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.*

Secundò, ut illud ſancti Pauli conſilium ſequaris, quod olim Epheſiis cap. 5. dedit dicens, *Videte Fratres, quomodo cautè ambuletis, non quaſi inſipientes, ſed quaſi ſapientes redimentes tempus*; ubi ſcio verba hæc: *redimentes tempus*: plerumque de futuro tempore explicari, ſed ego auſim etiam de præterito explicare, atque adeò oſtendam tibi, ò peccator, artem, quomodo etiam præterium tempus revocare poſſis. dic ergo, an non exiſtimes olim ſanctum Jobum, dum omnium ſuorum Bonorum jacturam tam æquo animo à DEO accepit, dixítque: *Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſicut Domino placuit;*

cuit, ita factum est: *sit nomen Domini Benedictum*, dic, inquam an non egregiè operatum esse judicas? an non credis Deo hunc actum singulariter placuisse, meruisséque, ut omnia dupliciter ei restituerentur? Quæro nunc ulterius, an non jacturam temporis potiorem judicas quâcunque aliâ jacturâ, juxta illud Poetæ:

Rex poterit rebus succurrere, nemo diebus,
Damna fleo rerum, sed plus fleo damna dierum.

Si ergo patienter hanc jacturam feras, & dicas: Mi Clementissimè Deus, dedisti mihi tam nobile tempus, iterúmque abstulisti, permittens, ut illud inutiliter, prô dolor, impenderem; sicut tibi Deo meo placuit, ita factum est; sit nomen tuum Sanctissimum in Sæcula Benedictum: an non per hunc actum & tu suo tempore recuperabis perditum tempus, id est, præteritam negligentiam resarcies? ita profectò, maximè si etiam (quod tertium est caput à te observandum) occasionem inde arripias tempus reliquum vitæ tuæ utiliter expendendi, atque adeò illud dictum Ecclesiast. cap. 14. tibi applices: *Ne defrauderis à die bono, & particula boni doni non te prætereat*; eúmque in finem statuas, primò omnes conditiones ad opus meritorium requisitas, studiosè observare; deinde non tantùm communem, sed optimam intentionem iisdem præfigas, illud Sancti Davidis 1. Reg. 29. usurpando: *Totis viribus præparavi impensas domûs Domini* (vel istam aut illam actionem feci) *non enim homini præparatur habitatio, sed Deo.*

Epilogus.

Sed claudo tandem Concionem, omnesque seriò adhortor, ut saltem, quod reliquum est temporis ad vivendum concessi, ita impendere studeant, ut nec momentum sibi elabi aut transire permittant, quin ab eo vectigal boni operis exigant: cum in finem verbis illis Sancti Pauli Roman. 13. vos compello. *Fratres hora iam est, nos de somno surgere, ecce nunc tempus acceptabile, nunc dies salutis, non præcessit, dies appropinquavit, abiiciamus ergo opera tenebrarum* (id est, hujus vitæ, quia nihil ad salutem conducunt:) *& induamus arma lucis, tempus* fructuosè & honestè impendendo, ut tandem aliquando & nos cum servo fideli audire possimus illud optatissimum elogium: *Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super*

super multa id est, super totam æternitatem felicissimam *te constituam, intra in gaudium Domini tui.* Amen.

Exemplar Sextum.

In quo ostenditur, quomodo doctrina aliqua per historiam inculcari possit.

Thema.

Benedixit illos, & jussit apponi. Marc. 8.

Scopus.

Cur & quomodo Benedictio Dei procuranda?

Syllogismus principalis.

Illud est singulari studio procurandum, quod maximè conducit ad omnium actionum nostrarum felicem successum obtinendum; Atqui tale quid est Benedictio divina; Ergo hæc singulari studio procuranda est; Atqui ad eam obtinendam præcipuè servit bona intentio actionibus nostris præfixa, Ergo hanc actionibus nostris præfigere debemus.

EXORDIUM.

Ajunt Circulatorem quendam fuisse, qui quondam promiserat, se sequenti die omnibus ad forum confluentibus dicturum, quid quisque maximè desideret & optet, cúmque sequenti die ingens multitudo confluxisset, dixisse illum: Hoc est, quod omnes desiderant, vili pretio multa posse emere; quod dictum quidem risu exceptum, quia tamen verissimum erat, etiam tacito assensu probari debuit. Verùm licet negari non potuerit veritas hujus dicti, Ego tamen existimo, multò magis desiderari ab omnibus medium aliquod efficax, per quod multa vili pretio emi possint; quia itaque non dubito & vos, Auditores, simili desiderio teneri, ostendam vobis in hac concione simile medium, & ut illud deinceps tantò diligentius constantiúsque usurpetis, illius efficaciam memorabili historia demonstrabo; spero proinde; vos tantò attentius dicentem audituros quantò dignior auditu est historia, & quantò amplior est fructus, quem ex ejus narratione sperare potestis.

Narratio Historiæ.

Narrat Pater Mathias Faber in auctario in festo S. Annæ.

næ. them. 4. num. 5. & Surio 7. Janu. cap. 14. memorabilem prorsus historiam in hæc verba: Alio in tempore quidam ad S. Columbam (Presbyterum Scotum confessorem, in cujus vita hæc historia legitur) plebeius venit pauperrimus, qui in ea habitabat regione, quæ stagni littoribus Aporiei est contermina; huic ergo miserabili viro, qui, unde parvulos cibaret non habebat, vir Beatus misertus petenti, ut potuit, quandam largitus eleemosynam ait: Misselle homuncio; tolle de silva vicina fustem, & ad me citiùs defer. Obsecundans miser juxta Sancti jussionem detulit materiam, quam Sanctus accipiens in veru exacuit, quámque proxima manu Benedicens, & illi assignans inopi dixit: hoc veru diligenter custodi; quod ut credo, nec homini nec alieno pecori nocere poterit, exceptis feris Bestiis & piscibus; & quamdiu talem habueris studam, nunquam in domo tua cervinæ carnis libatio deerit abundans; quod audiens miser mendicus valdè gavisus est, domum revertitur, verúque in remotis terræ infixo locis, quæ silvestres frequentabant feræ, & vicina transacta nocte mane primo pergit visitare volens veru, in quo miræ magnitudinis Cervum cecidisse reperit transmissum, quid plura? nulla ut nobis traditum est, poterat transire dies, quæ non aut cervum, aut aliam reperiret in veru transfixam feram, repletâ quoque de ferinis carnibus domo vicinis superflua vendebat, quæ hospitium suæ domûs capere non poterat; sed tamen Diaboli invidia per sociam, ut Adam, hunc etiam miserum invenit, quæ non quasi prudens, sed fatualiter ad virum locuta est: tolle de terra veru, nam si in eo pecudes aut homines perirent, tu ipse & ego cum liberis nostris aut occidemur; aut captivi ducemur. adhæc Maritus ait, non ita fiet, nam Sanctus vir veru Benedicens dixit, quod nunquam hominibus aut pecoribus nocebit. Post hæc mendicus uxori consentiens pergit & tollit de terra veru, intrat domum, quasi amens illud secum parietem posuit, in quo mox domesticus ejus incidens cani disperiit, quo pereunte rursus Marita, unus, inquit, filiorum tuorum incidet in illud, & peribit. quo audito ejus verbo Maritus veru de pariete removens ad silvam portat, & in densioribus fixit dumis, ut putabat; ubi à nullo posset offendi, sed postero reversus die capream in eo cecidisse, & periisse reperit, inde quoque illud removens in fluvio, qui latinè pote-

dici nigra Dea, juxta ripam sub aquis abscondens infixit, quod alia revisitans die elocem (ein Salmling) miræ magnitudinis in eo transfixum & retentum invenit, quem de flumine elevans vix solus ad domum portare poterat, verúque simul secum de aqua reportans extrinsecus in superiori tecti affixit loco, in quo corvus de volatûs impetu lapsus disperiit, & jugulatus est, quo facto miser fatuæ conjugis consilio depravatus veru tollens de tecto sumpto securi in plures conscindens particulas, in ignem conjecit, & postea quasi suæ paupertatis amisso medio in solatio revendicare, ut mendicus cæpit.

Applicatio Historiæ.

Hæc historia pulchram offert occasionem, divinæ Benedictionis magnitudinem & efficaciam demonstrandi, simúlque modum, quo multa vili pretio comparare possitis, offendendi, si enim hujus Sancti Benedictio tantam habuit vim, ad indigentiam hujus pauperculi sublevandam, quantam ipsius Dei Benedictio virtutem habitura est? si Jacob Patriarcha Genesis 30. ad Laban Socerum suum dixit: *modicum habuisti antequam venirem ad te, & nunc dives effectus es, Benedixitque tibi Dominus ad introitum meum*: si propter arcam Domini Deus Obededom & totam illius domum benedixit, ut 2. Regum. 6. legitur, quid non sperare poteritis, qui per ipsum figuratum scilicet Christum Benedicetur, qui verè de se dixit Joan. 15. *sine me nihil potestis facere*; *& qui manet in me, & Ego in eo, hic fert fructum multum*; ad cujus Benedictionem Apostoli mittentes retia sua tam copiosam multitudinem piscium cæperunt; an non verè de ejus Benedictione implebitur illud Proverb. 10. *Benedictio Domini divites facit, & non sociabitur eis afflictio.* Credo equidem vos non dubitare ampliùs, quin Benedictio hæc magnam habeat efficaciam ad felicem conatibus vestris successum impetrandum; quomodo autem talem Benedictionem impetrare possitis, nôsse fortassis desideratis. Respondeo, non meliùs, & citiùs vos eam obtenturos, quàm si similem in corde Baculum spiritualiter figatis, id est, sinceram intentionem solius gloriæ divinæ quærendæ, quæ intentio per acumen dicti Baculi significatur, operibus vestris præmittatis, & sedulam cooperationem

nem, quam inferior crassiórque pars Baculi designat, conjungatis; ita jam olim videtur Cantic. 8. sponsus sponsæ suæ suasisse, dum dixit: *pone me ut signaculum super cor tuum* (per bonam & puram intentionem) *ut signaculum super Brachium tuum* (per sedulam cooperationem) ita & Apost. 1. ad Corint. idem suasit, dicens: *sive manducabitis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in Gloriam DEI facite*; quam totam doctrinam bene non nemo his duobus versiculis expressit.

Wilst Sachen viel von GOtt erhalten?
Meins gut; thue/waß kanst; laß GOtt walten.

De talibus nempe implebitur illud Sancti Pauli 2. Corint. 9. *qui seminat in Benedictionibus, de Benedictionibus & metet*; id quod clariùs Sanctus Jeremias cap. 4. indicavit dicens: *Benedictus, qui confidit in Domino, & Dominus fiducia eius, & erit quasi lignum, quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas, & non timebit cùm venerit æstus; & erit folium eius viride, & in tempore siccitatis non erit sollicitum, nec aliquando desinet facere fructum*; & hæc videlicet caussa est, cur multi tam parùm felices successus in officiis suis habeant, quia scilicet hæc media ad Benedictionem Dei obtinendam non adhibent; miramur interdum, cur iste vel iste Concionator vel Parochus tam parvum fructum in salute animarum faciat, cùm tamen tot tantósque labores suscipiat; sed in promptu caussa est, quia non DEI, sed suam gloriam quærit, ita expertus Melchior Numius ex Societate JESU insignis operarius & Indiæ Provincialis, qui, licet in Japonia primùm, deinde verò ad Sinas usque Evangelii prædicandi caussa profectus sit, nullum tamen aut exiguum fructum fecit, quia, ut historia Societatis JESU parte 1. cap. 15. num. 184. indicat, non superiorum nutu, sed suæ pietatis sociorúmque & Regis impulsu iter illud suscepit: mirantur pariter alii, cur huic vel illi familiæ nihil prosperè succedat, cur in tanta inopia vivat, licet diu noctúque non parcat labori; in promptu caussa est, non adfuit bona intentio in statu matrimonii; magísque voluptas, quàm multiplicatio divinæ gloriæ, & humani generis quæritur, in usu conjugii; sed & in laboribus non tam in divino auxilio, quàm propriis viribus & humanis remediis ponitur finis, hinc experiuntur tales id, quod Deus per Jeremiam cap. 17. minatus est: *Maledictus homo, qui confidit*

confidit in homine, erit enim quasi myrica in deserto, & non videbit, cùm venerit bonum, sed habitabit in siccitate, in deserto in terra salsuginis & inhabitabile; hinc meritò iterum Deus adhortatur tales per Aggæum cap. 1. dicens: *Ponite corda vestra super vias vestras; seminastis multùm, & intulistis parùm; comedistis, & non estis satiati; Bibistis, & non estis inebriati, & qui mercedes congregavit, misit eas in sacculum perfusum; respexistis ad amplius, & ecce factum est minùs, & intulistis in domum, & exufflavi illud, propter quid dicit Dominus exercitium? Quia domus mea deserta est, & vos festinatis unusquisque in domum suam; propter hoc vobis prohibiti sunt cæli, ne darent rorem & terra prohibita est, ne daret germen suum, & vocavi siccitatem super hominem, & super omnem laborem hominum.*

Neque dicat quispiam, idem etiam multos experiri, qui tamen supradicta capita accuratè observant; nam respondeo, etsi ab initio non statim appareat hæc Benedictio, tamen suo tempore certò collatum iri; ita Salomon Proverb. 10. testatur: *In timore Domini esto tota die, quia habebis spem in novissimo, & præstolatio tua non auferetur*, hoc nimirum est, quod Sanctus David in psalmo 1. dixit; *Beatus vir (cuius est in lege Domini voluntas eius) & erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo*; habet se nempe semen justorum & peccatorum, sicut semen Bonum & malum in hyeme sub terra latens, ubi neutrius fructus apparet, sed exspecta æstatem, & apparebit, quàm utrumque frugiferum fuerit; ita expertus Joseph Patriarcha tot annis in carcere latens, & tandem cum tanto honore eductus; ita Tobias cui cognati cum irrisione prius dicebant: *ubi est spes tua, pro qua eleemosynas & sepulturas facis*; ita omnes alii quotquot benè agentes in Domino sperârunt, ut adeo rectè dixerit Ecclesiasticus cap. 2. *Respicite filii rationes hominum & scitote, quia nullus speravit in Domino, & confusus est; quis invocavit eum & despexit?*

Epilogus.

Sed finio tandem concionem, & in ipsius omnipotentis Dei nomine illis Deuteron. 11. cap. à Moyse prolatis verbis vos alloquor: *Et propono in conspectu vestro hodie Benedictio-*

nem, si obedieritis mandatis Domini Dei vestri, quæ præcipio vobis; *maledictionem si non obedieritis mandatis Domini Dei vestri, sed recesseritis de via, quam Ego nunc ostendo vobis*; sequimini ergo eum cum hodierna turba per triduum fidei, spei & charitatis credentes, quod possit; sperantes, quod velit, & diligentes, ut velit suam Benedictionem vobis largiri; *Beati profecto, qui ambulant in viis eius*, teste Sancto Davide Psalmo 122. *in labore manuum tuarum manducabis*: *Beatus es & bene tibi erit*: manducabitis & saturabimini, hic, quia nihil deerit; ibi, quia apparebit gloria ejus; Ita ego ex animo omnibus opto, ideóque dico cum Sancto Davide Psalm. citato: *Benedicat tibi Deus ex Sion, & videas bona Ierusalem omnibus diebus vitæ tuæ.* Amen.

Exemplar Septimum.

In quo ostenditur quomodo moralis lectio in Concione institui possit.

Thema.

Petite & accipietis Joann. 16.

Scopus.

Varii errores circa orationem committi soliti detegendi & corrigendi.

Nota cùm variæ doctrinæ hac in concione præponendæ sint iterum principalem syllogismum fieri non posse.

EXORDIUM.

Solent nonnunquam in religiosis Ordinibus lectiones morales institui, id est, exhortationes aliquæ haberi, quarum potissimus scopus est, errores circa aliquam actionem à Religiosis committi solitos detegere, simúlque eorum radicem & modum corrigendi ostendere, & testatur experientia, quòd ex ejusmodi exhortationibus, sicut ad praxin præcipuè ordinantur, ita non modicus fructus percipiatur; quare & ego hodie similem lectionem instituam, & pro materia orationem sumam, utpote actionem tam necessariam & utilem, ut Sanctus Augustinus tomo 4. non horruerit dicere, eum rectè nôsse vivere, qui rectè novit orare, ut adeo meritò omnes errores circa hanc actionẽ committi soliti studiosissimè sint devitandi, quod quidem, qua ratione fieri possit, & debeat, in præsenti

Con-

Concione docebo, si benevolas, ut soletis, mihi aures præbueritis.

Error Primus.

Primus error est eorum, qui nimis parùm æstimant orationem, atque integris interdum diebus vix unum aut alterum Pater & Ave recitant. Hi profecto nesciunt, quàm necessaria ac fructuosa sit oratio; audiant proinde Sanctum Augustinum l. 10. de miser. dicentem: *Quid oratione præclarius? Quid vita nostra utilius? Quid animo dulcius? Quid in tota nostra religione sublimius?* clariùs Sanctus Chrysostomus lib. 2. de orando Deo. *Quanta tibi est*, inquit, *commissa felicitas, quanta gloria attributa, confabulari orationibus cum Deo, cum Christo miscere colloquia, optare quod velis; quod desideras, postulare; & quid metuis, an non* ipse Servator Joan. 16. dixit: *Amen dico vobis, siquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*; unde rectè colligunt Sancti Patres, nullum hominibus Beneficium aut gratiam aliter, quàm per orationem obvenire, atque adeò sicut optimum est signum prædestinationis ad vitam æternam, si quis benè ad orationem affectus sit, ita pessimum esse indicium, si ab ea animum suum abhorrere advertat, id quod Sanctus Chrysostomus disertè memorabili hac sententia indicavit lib. 1. de oratione de Deo; *cùm videro quempiam non amantem studium orandi, nec huius rei fervida vehementique cura teneri, continuò mihi palam est, eum nihil egregia dotis in animo possidere, & quisquis non orat Deum, nec divino colloquio cupit assiduè frui is mortuus est, & vitâ caret, expérsque sanæ mentis est; nam hoc ipsum evidentissimum est argumentum amentiæ, non intelligere magnitudinem huius honoris, nec amare deprecandi studium.*

Quicunque ergo huic errori se obnoxium advertit, is seriò emendare eum studeat, & quemadmodum ægris convalescentibus, & fastidium ciborum patientibus, ut paulatim recipiant ipsum appetitum erga cibos, ab initio in parva quantitate is offertur, ita & ipse assuefaciat se ab initio per paucas orationes, quæ mane & vesperi, ante & post mensam, ad signa salutationis angelicæ, sub missæ sacrificio peragantur, nec dubitet, se paulatim majorem appetitum concepturum, & insignes ex longioribus orationibus fructus solatiúmque reportaturum.

Error Secundus.

Error Secundus est eorum, qui nimis multùm orationem æstimant, & omnem suam sanctitatem in oratione consistere putant, ideóque graviter turbantur & anguntur, si quandoque propter negotia domestica vel etiam morbos ab oratione impediantur; cui errori mulieres præcipuè sunt obnoxiæ, quæ quoties novas preces vel indulgentias propositas, vel congregationes exortas audiunt, statim illas suscipiunt, easque frequenter per eas rem domesticam non sine Maritorum gravi indignatione negligant; hæ ergo & omnes alii, qui huic errori obnoxii sunt, meminisse debent. quod Christus Matth. 6. dixit: *Orantes nolite multum loqui, sicut Ethnici faciunt, putant enim quod in suo multiloquio exaudiantur*; sciant proinde, sicut ipsis gratiùs est, si pauci cibi boni & bene cocti apponantur, quàm si multi & pessimè præparati offerantur; ita Deo quoque & Sanctis gratius fore, si paucæ orationes attentè, ferventer, & constanter peragantur, quàm si multæ sine debita attentione & reverentia recitentur. Hinc Beata Virgo olim ancillæ cuidam integrum quotidie Psalterium cursim & celeriter recitanti suasit, ut non nisi minus rosarium 50. salutationibus constans devotè recitaret. Deinde verò notent diligenter tales, non tantùm eas orationes, quæ ore peraguntur, sed etiam opera nostra ex voluntate Dei & obedientiæ præscripta peracta esse optimam orationem & laudem Dei. Ita jam pridem Ecclesiast. cap. 55. indicavit dicens: *qui conservat legem, multiplicat orationem*; id quod Sanctus Hilarius pulchrè suis verbis confirmat in Psalmum 1. *per hanc enim efficitur, ut sine intermissione oremus, cùm per opera Deo placita, & in gloria eius semper exercita, Sancti cuiusdam viri vita omnis oratio sit, ac sic legem Dei die noctúque vivendo vita ipsa nocturna legis erit, & diuturna meditatio*: Brevius Sanctus Aug. in Psalmo 34. *vis medium semper laudandi? quidquid egeris, bene age, & laudâsti Deum*: & verò ex vobis ipsis id facilè colligere potestis, an non enim si duo aliquid à vobis impetrare vellent, & alter quidem verbis multis & elegantibus id peteret, alter autem multa opera valdè vobis grata & honorifica præstaret, facilius vos per hunc quàm per illum flecti sineretis? simili autem modo se res cum oratione vo-

cali

cali & operibus habet; itaque suadeo talibus, ut cum consilio Confessarii aut alterius prudentis viri selectam faciant orationem (ein **Musterung**) & primò quidem ante omnia statuant necessarias orationes, id est, ad quas ex præcepto vel voto tenentur, accuratè peragere; deinde eas si possunt, adjiciant, ad quas vel ex consuetudine pia Christianorum, vel ex legibus Congregationum tenentur, licet absque peccato. Et tandem pro temporis & occasionis qualitate alias voluntarias addant illud sancti Tobiæ consilium cap. 4. semper ob oculos habentes: *Si multùm tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude.*

Error Tertius.

Error tertius est eorum, qui nimiùm anguntur propter distractiones, quas in oratione, licet involuntariè patiuntur, putántque adeò melius esse non orare quàm distractè orare. Hi ergo bene debent distinguere inter voluntariam & involuntariam distractionem; & voluntaria quidem non parùm displicet DEO propter grandem irreverentiam, quæ per ejusmodi distractionem committitur; Involuntaria autem non solùm non displicet, sed sæpe magis placet, ut olim DEVS Religioso cuidam ostendit, qui vidit duos alios Religiosos simul orantes, alteríque coronam auream immediatè supra caput, alteri nonnihil remotiùs pendere; utrumque ergo ad se vocavit, & quæsivit, quomodo illis oratio successerit, cúmque alter, cui proxima erat corona, respondisset, pessimè sibi eam successisse, ut quam totam inter distractiones exegisset; alter verò fassus est, nunquam ferè brevius aut jucundius orationis tempus sibi fluxisse, utpote inter suavissimas consolationes consumptæ, facilè collegit is, qui utramque coronam viderat, multò plùs meruisse, Deóque placuisse illum, qui involuntarias distractiones patienter sustinuit, quàm qui dulcissimis illis cæli suavitatibus fruebatur; unde bene Thomas Kempensis lib. 4. cap. 12. in persona Christi sic talem hominem desolatum alloquitur: *Affectus ille bonus & dulcis, quem interdum percipis, effectus præsentis gratiæ est, & quidam prægustus patriæ cælestis, super quo non est nimium innitendum, quia vadit, & venit. Certare autem adversus incidentes malos motus animi, suggestionémque spernere diaboli, insigne est virtutis*

& magni meriti. Quisquis ergo huic errori fuit obnoxius tria hæc deinceps præstare studeat. Et primò quidem diligenter præmittat intentionem, vel propositum orationem suam cum omni possibili attentione peragendi, atque ad hoc ipsum gratiam à DEO per breve suspirium petat, ad imitationem Ecclesiæ in horis Canonicis versiculum: *Deus in adiutorium*; præmittentis: Deinde sequatur Abrahamum Genes. 15. qui, cùm sacrificium DEO offerret, & volucres cæli descenderent ad vorandum illud, constanter adstabat, & abigebat illas; sic ergo ipse alienas cogitationes, quæ fructum sacrificii sui, id est, orationis impedire conantur, pro viribus abigat, nec propterea si fortè etiam culpabiliter distractus fuerit, talem orationem repetat, sed faciat quod illi, qui filum convolvunt aut devolvunt (**auff- oder abwinden**) & non propterea si fortè filum ruptum sit, totum denuò devolvunt, sed initium fili rupti quærunt, & volvere pergunt. Denique orationem suam cum orationibus Christi Beatissimæ Virginis aut Sanctorum uniat; nec dubitet, quòd sicut malus nummus cum innumeris conjunctus bonis, aut aquæ gutta dolio optimi vini infusa propter conjunctionem perinde, ac boni nummi & vinum acceptantur aut bibuntur, ita & oratio ipsius à DEO propter unionem illam sit benevolis auribus audienda.

Error Quartus.

Error quartus & ultimus est eorum, qui, si non statim audiantur, obtinéantque, quod petunt, animum abjiciunt, indignantur, & sæpe orationem velut inutilem omnino negligunt; hi ergo pro suo corrigendo errore sequentia tria bene notare debent. Primò causam, cur non exaudiantur, sæpe non in DEO, sed in ipsis esse, eò quòd in amicitiam cum Deo redire non studeant, id quod bene Isaias cap. 8. indicavit dicens: *non est abbreviata manus DEI, ut salvare nequeat, neque aggravata est auris eius, ut non exaudiat vos, sed iniquitas vestra divisit inter vos & DEVM vestrum, & peccata vestra absconduntfaciem eius à vobis, ut non exaudiat, manus enim vestra sanguine polluta sunt, & digiti vestri iniquitate.* Quis autem Rex aut Princeps exaudiret Reum manus sanguine Filij sui madidas extendentem? Itaque qui vul-

vult exaudiri, Ecclesiam monentem audiat: *Convertere ad Dominum, & relinque peccata tua, si enim cor nostrum non reprehendit nos, fiduciam habemus ad DEVM, & quidquid petierimus, accipiemus ab eo*, ut rectè S. Joannes cap. 3. ait; ne fortè tamen peccator in errorem inducatur, scire debet id, quod modo de orationibus peccatorum non exaudiendis dictum est, non ita esse intelligendum, acsi nullo modo sit utilis oratio, sed tantùm, quòd non ad meritum gratiæque incrementum impetrandum conducat, nam ad ipsam conversionis gratiam obtinendam, vel maximè juvat, adeòque vel hoc etiam titulo negligenda non est.

Secundò sciant tales, se non impetrare, eò quòd malè petant. Ita sanctus Jacobus cap. 4. indicavit dicens: *petitis, & non accipietis, eò quòd malè petatis, ut in Concupiscentiis vestris insumatis*; quæ enim Mater tenello Filio suo cultrum aut sclapetum petenti annuat? an non potiùs melius quid ipsi offert; ita & DEVS sæpe non exaudit ad votum, ut exaudiat ad salutem, quemadmodum sanctus Isidorus advertit; hinc consolatoriè prorsus sanctus Bernardus ait: *Nemo vestrum parvi pendat orationem suam, postquam egressa est ab ore nostro, ipse scribit eam in libro suo, & unum ex duobus indubitanter sperare possumus, quoniam aut dabit quod petimus, aut id, quod melius est.*

Tertio, quia non negat, sed differt, ut ait sanctus Augustinus de verbis Domini; *cùm aliquando aliquid tardiùs donat, commendat dona, non negat; desiderata diu dulciùs obtinentur, citò autem data vilescunt. Pete, quare, insta petendo, & quærendo crescas ut capias. Servat tibi DEVS, quod non vult citò dare, ut & tu discas magna desiderare.* Itaque quicunque talis est, deinde cum pio Ascета dicat lib. 3. cap. 15. *Domine, tu scis, qualiter melius est: fac hoc vel illud, sicut volueris, da quod vis, & quantùm vis, & quando vis, quia & res, & mensura, & tempus à te electa scio optima esse.*

Epilogus.

Atque hi modò errores sunt, qui communiùs circa orationem committi solent; quivis ergo illos bene consideret, & tantò impensiùs emendare & devitare studeat, quantò majorem ex iis emendationem, & ex oratione fructuosè obita utilitatem

litatem sperare potest; de reliquo sibi illud sancti Pauli ad Philipp. cap. 4. dictum putet: *nihil solliciti sitis, sed in omni oratione & obsecratione petitiones vestræ innotescant apud DEVM: petite & accipietis*, petite, inquam, cum fide, ut credatis DEVM audire: petite cum spe, ut speretis vos exaudiendos: petite cum charitate & constantia, ut mereamini exaudiri: petite in nomine Christi, quia ipse dixit Joan. 15. *Si quid petieritis Patrem meum in Nomine meo, dabit vobis*, hîc modo, inquam, petite, & accipietis, & sic gaudium vestrum erit plenum hîc temporaliter, & ibi in æternum. Amen.

Exemplar Octavum.

In quo ostenditur quomodo vitium aliquod reprehendi & corrigi debeat?

Thema.

Omnis, qui se exaltat, humiliabitur. Luc. 14.

Scopus.

Demonstrandum, quàm nullus homo causam superbiendi habeat.

Syllogismus principalis.

Tunc nullam habemus caussam superbiendi, quando omnia, per quæ ad superbiam incitamur, vel Bona non sunt, vel certè aliena sunt; atqui verum est antecedens, ergo etiam consequens.

EXORDIUM.

Solent ij, qui charas aviculas in cubiculo custodiunt, liberum quidem volatum in illo relinqere, sed ne in altum se extollere & evolare queant, alas detruncare; hunc modum & DEVS consuevit servare, habet & Is in hoc mundo aviculas aliquas suaviter quidem canentes, ideóque singulariter ab eo dilectas, id est, tam voce, quàm factis ipsum assiduò laudantes & Benedicentes relinquit etiam ipsis libertatem in agendo, sed ne per superbiam in altum se extollant, & ab eo avolent, vel ipse illis per occultas inspirationes aut libros spirituales alas magnæ de se æstimationis abscindit, vel certè Concionatores, qui hoc faciant, mittit; quare cùm & mihi hoc officium commissum sit, & aliunde mihi notum sit, has alas

alas, quantumcunque abscindantur, semper iterum succrescere, & ego hodie forficem accepi mecum, qua meis Auditoribus alas, si fortè alicui nimiùm iterum succreverint, decurtem. Confido autem, & vos decurtationem hanc tantò libentioribus animis passuros, quantò meliori intentione, solius scilicet gloriæ divinæ & vestræ salutis intentione eam à me fieri nôstis.

Tentatio prima.

Prima tentatio superbiæ oritur *ex statûs amplitudine & dignitate*; hîc enim multos reperire est, qui cum Pharisæo dicant: *Domine, gratias tibi ago, quòd non sim sicuti cæteri hominum*; sed nolite, ô boni, nolite de vestra nobilitate aut dignitate gloriari, quia nisi cum virtute conjuncta sit, ab hominibus quidem vanis & insanis, non tamen perinde etiam à DEO & prudentibus magni fieri aut æstimari solet, id quod jam olim Romani sapienter indicârunt, cùm duo templa ædificârunt, honori unum, virtuti alterum, sed ita inter se connexa, ut nulli ad honoris templum aditus pateret, nisi per virtutis templum priùs transiisset; pulchrè insinuantes omnem splendorem & gratiam, quæ vel nobilitati vel dignitati inest, ex virtute velut nativa matrice nasci debere, uti præclarè etiam sanctus Bernardus advertit: dum dixit: *Virtus mater gloriæ est, sola enim est, cui gloria iure debetur, & securè impenditur; quæ autem est sine virtute aut gloria, profectò indebitè venit, properè afficitur, periculosè captatur.* Notate hoc, ô Nobiles, & unde nobilitas vestra splendorem secum accipiat, discite; certè si primam originem nobilitatis indagare velimus, deprehendemus, olim majores nostros duo potissimùm officia, quæ homines magis virtuosos requirerent, & prudentes, exercuisse, scilicet cultum DEI & Patriæ defensionem; ad gemina hæc officia optimos quosque ex se ipsis elegerunt, & illos quidem, qui ad cultum D E O speciàliùs tribuendum fuerunt electi, Canonicos (unde Cathedrales nobilium Ecclesiæ exortæ sunt) alios verò, qui ad Patriam defendendam deputati fuerant, Equites (unde ordo Equitum die Ritterschafft nomen sumpsit) appellârunt, utpote qui equis plerumque vehi consueverunt. In hoc autem selectu non ad ipsum præcisè sanguinem & nativitatem attendebant,

bant, quia bene ſciebant, hac ratione nos omnes æquales e-
ſe, juxta notum diſtychon:

Si Pater eſt Adam Cunctorum, Mater & Eva,
Omnes nónne ſumus nobilitate pares?

Sed virtutis potiſſimùm rationem habebant, non ignoran-
tes, quod ſanctus Bernardus dixit: *Sola nobilitas eſt, eſſe cla-
rum virtutibus*; hinc more ſuo egregiè nobiles S. Gregorius
Nazianzenus hortatus eſt, dicens: *qui generis ſplendorem in-
ctatis, date operam, ut mores quoque nobilitetis.* Sed & vos
qui variis in officiis & dignitatibus conſtituti ſupercilia pro-
pterea attollitis, hanc doctrinam bene notate. mementote
non propterea quòd altiores eſtis, etiam laude & æſtimatione
digniores vos eſſe, id quod ingenioſo nonnemo figmento o-
ſtendit, dum dixit, ortam quondam inter partes domûs Con-
tentionem eſſe, quænam cæteris omnibus præferenda eſſet,
eámque ob cauſſam peritos aliquos æſtimatores ſelectos, qui
omnes partes accuratiùs inſpicerent, & qualia quiſque in ſe
Bona contineret, curioſiùs obſervarent. Itaque initium à
Camino utpote cæteris altiore, quíque adeò haud dubiè pal-
mam ſibi adjudicatum iri ſperabat, factum, ſed in eo nihil
præter altitudinem & extrinſecum candorem, reliqua omnia
nigra, fumoſa, deformia inventa, quare relicto illo ad alias
partes conſiderandas ventum, quæ quantò erant inferiores,
tantò plura & majora in ijs Bona ſunt reperta, quouſque
denique in ipſam cellam deſcenderunt Arbitri, illámque dul-
ciſſimo & ſelectiſſimo vino refertam depræhenderunt, tum
enim exclamare coacti ſunt: Bonum eſt nos hîc eſſe, atque
ſine ulla ulteriore controverſia palmam præcedentiæ cellæ
adſcripſerunt. O quàm pulchrè ſuperborum indolem hic
Caminus explicat! ſunt namque & illi dignitate, & ſtatu al-
tiores aliis, adeóque ijs, qui exteriora tantùm conſiderant,
ſpecioſi apparent, ſed ſi interiora conſiderentur, nihil niſi ni-
gredo peccati, & fumus vanitatis copioſam olim lachrymis
cauſſam præbiturus reperietur, cùm interea humiles dulciſſi-
mo vino ſecuræ & tranquillæ conſcientiæ abundent. Acce-
dit, quòd honor, qui ipſis à ſubditis exhibetur, non ipſis, ſed
DEO exhibeatur, id quod bene quondam Agaſo mulo ſuo o-
ſtendit, dum eidem in publica proceſſione Iſidis Deæ ſtatuam
portanti, & quòd homines ante ſe in genua procidere adver-
teri

terit, elato latus pupugit, dixítque: non tibi, sed Isidi, scilicet honor hic exhibetur. Ita & Servator noster olim Apostolos Lucæ 10. correxit, dum illis ad se cum gaudio venientibus, jactantibúsque, quòd dæmonia illis subijcerentur, dixit: *Nolite gaudere, quia spiritus vobis subiciuntur, gaudete autem, quòd nomina vestra* (propter virtutem) *scripta sint in cælis*; quisquis ergo hâc tentatione pulsari se advertit, illud Eccles. 3. consilium altè menti imprimat: *quantò magnus es, humilia te in omnibus, & coram DEO invenies gratiam; quoniam magna est DEI potentia solius, & ab humilibus honoratur.*

Tentatio Secunda.

Secunda tentatio *ex corporis pulchritudine* oritur, cui mulieres præcipuè sunt obnoxiæ, à quibus proinde nihil frequentius auditur: Domine, gratias tibi ago, quòd non sim sicuti cæteri hominum, deformes, pallidi & uno alterôve membro carentes. His itaque ut alas has præscindam, duas doctrinas, velut duas partes forficis offero, & considerandas relinquo. Prior est, ut bene considerent, quid sit corpus illud pulchrum, unde tantopere efferuntur, nempe ut sanctus Bernardus rectè advertit, fimus hi ve tectus, aut vas stercorum cute bene colorata coopertum, id quod solerter Rex aliquis suis Aulicis declaravit, ut Pater Jacobus Biderman in suis acroamatis refert, dum vas fœditissimo stercore repleri, & supra illud statuam Virginis elegantissimè vestitæ collocari jussit, subinde quid de statua hac Virginis quisque sentiret, edicere præcepit, cúmque omnes eam miris laudibus extollerent, nec satiari ejus aspectu possent, tandem vestes removeri & latentem sub illis cloacam ostendi voluit, simúlque dixit: Ecce hoc est pulcherrimum illud objectum, quod in sano propemodum amore complexi estis. Si simili modo mulieres ejusmodi superbæ interdum mentis oculum, non ad exteriorem speciem vestium & cutem, sed ad sordes intus latentes converterent, profectò & ipsæ cessarent à nimia æstimatione suæ pulchritudinis, atque ad internam pulchritudinem, quæ nulla vetustate aut morbo corrumpitur, totis viribus procurandam se converterent. Posterior doctrina est, quòd non vana duntaxat, sed etiam proximo, quem ut nos

ipsos

ipsos diligere debemus, summè nociva sit pulchritudo, nam ut rectè Salomon ait Ecclesiast. cap. 5. *propter speciem mulieris multi perierunt, & ex hac concupiscentia quasi ignis exardescit.* Experti sunt hoc Samson, David, Holofernes, & innumeri alij, ut non immeritò aliqui faciem mulieris facie Basiliſci venenatiorem dicere ausi sint, nam Basiliscus non necat, si ipse videatur, sed tantùm si ipse aspiciat alios, mulieris autem facies etiam ab alio conspecta necat, hinc tam sollicitè monet Ecclesiast. cap. 9. *Virginem non aspicias, ne forte scandalizeris in forma illius*; Hinc sanctus Job tam arctè pepigit fœdus cum oculis suis, ut ne cogitaret quidem de Virgine; an non ergo potiùs tristandi; & se humiliandi; quàm superbiendi occasionem ex pulchritudine sua debent desumere formosæ mulieres, ita sanè, nempe ut pavo pennas suas extensas dimittit, & contrahit, si pedum nigredinem videt, ita & mulieres tales se extollere ob pulchritudinem desinent, si pedes, id est, infelices effectus pulchritudinis considerent. Quare omnes ejusmodi mulieres sapientissimum Salomonis effatum altè pectori suo inscribant. Proverb. 31. *Fallax gratia, & vana est pulchritudo? mulier timens Dominum ipsa laudabiliter*: Sed & Epitaphium ejusmodi mulieris sepulchro alicui quopiam olim adscriptum semper in memoria habeant.

Steh still / O Mensch / diß Grab beschau /
Es ligt darinn ein edle Frau /
Sie ware reich / vnd wol gestalt /
Darumb sie liebten Jung vnd Alt /
Jetzt hat die schöne Gstalt ein End /
Jetzt ist all Lieb vnd Gunst zertrent.
Ach trau der eitlen Schönheit nit /
Sonst hast mit Fleisch ein ewigen Stritt /
Vor allem lieb der Seelen Gstalt /
Die ist allein / die nit veralt.

Tentatio Tertia.

Tentatio tertia *ex divitiis* oritur, ob quas non pauci iterum efferuntur, & dicunt: Domine, gratias tibi ago, quòd non sim, sicut cæteri hominum; sed & his non difficile erit alas præscindere, si pariter duas veritates bene perpendant.

Prima

Prima est, quòd divitiarum harum non sint Domini, sed dispensatores tantùm, uti clarè sanctus Job cap. 1. insinuavit, dum omnibus divitiis ablatis dixit: *Dominus dedit, Dominus abstulit*; quis autem non rideat, si Æconomus, Quæstor, aut Thesaurarius Regis ob divitias Regis suæ curæ concreditas, de quibus severissimam olim rationem pendere debebit, supra alios extollere se vellet; verè non superbiendi sed timendi causas habet talis, maximè si terribilem illam sancti Jacobi cap. 5. sententiam ponderare velit: *Agite nunc divites, plorate ululantes in miseriis vestris, quæ advenient vobis. divitiæ vestræ putrefactæ sunt, & vestimenta vestra à tineis comesta sunt, aurum & argentum vestrum eruginavit, & ærugo eorum in testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras, sicut ignis. Thesaurizâstis vobis iram in novissimis diebus; tunc nempe, quando dicetur: stulte, hac nocte animam tuam repetent à te, & quæ paràsti, cuius erunt?* tunc enim verificabitur, quod Ecclesiast. 41. prædicitur: *O Mors, quàm amara est memoria tua homini habenti pacem in substantiis suis!* Altera veritas est, quòd, qui ejusmodi divitias possident, in manifesto salutis suæ amittendæ periculo versentur, uti jam pridem Servator ipse indicavit, dum dixit Matth. 19. *Amen dico vobis, quia dives difficilè intrabit in regnum cælorum. Et iterum dico vobis: facilius est Camelum per foramen acûs transire, quàm divitem regnum cælorum*; Quis non exhorreat ad ejusmodi veritatem ab ipso veritatis Auctore prolatam? quis efferatur & superbiet propterea, quòd sibi magis, quàm alteri via ad felicitatem supremam difficilis sit facta, quisquis ergo tali tentatione pulsatur, saluberrimum sancti Pauli monitum sibi applicet, quod per Timoth. cap. 6. divitibus suggeri voluit: *Divitibus huius sæculi præcipe non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in DEO vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum, bene agere, divites fieri in bonis operibus, facilè tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant vitam æternam.*

Tentatio Quarta.

Tentatio quarta *ex scientiis & artibus* oritur, quæ sunt aptissimum nutrimentum superbiæ; hinc meritò dixit Apo-

ſtolus, ſcientiam præ reliquis inflare, faceréque, ut plurimi dicant, non ſum, ſicuti cæteri hominum; ſed neque his difficile erit alas ſuas præſcindere, ſi duo bene perpendant. Primò illam ſancti Pauli ſententiam 1. ad Cor. 4. *Quid habes, quod non accepiſti? ſi autem accepiſti, quid gloriaris, quaſi non acceperis?* an fortè juſtè gloriatur Puer de pulchra ſcriptura, in qua formanda manum ei Magiſter duxit? aut certè ſuperbiet Concionator de pulchra Concione habita, quam integram ex libro alieno deſcriptam declamavit? an non autem DEVS adhuc operatur omnia in omnibus, & manum ad quævis opera ducit? an non ex illo tanquam ex univerſali libro omnis doctorum ſcientia deprompta eſt? quid ergo vanè gloriantur? certè non modò non efferri, ſed potiùs humiliari deberent, qui ſcientiis ejuſmodi ſunt præditi, ut enim ſol radios ſuos plerumque in caſas tenues & rimoſas magis ſpargit, magísque eas illuminat, ita DEVS peccatoribus interdum majorem ſcientiam communicat, ut magis Rei ſint & puniantur, ſi lumine tali malè abutantur; hinc certè Thomas Kempenſis lib. 1. cap. 2. *Noli extolli de ulla arte aut ſcientia, ſed potiùs time de data notitia.* Secundò perpendant tales, quòd tales artes & ſcientiæ ſint mera inſtrumenta, ac proinde ſicut Chirurgum non inſtrumenta, etſi aurea vel argentea ſint, ſed uſus eorum peritus commendat, ita nec Doctorem aut Artificem ſua ſcientia vel ars laude dignum faciat, niſi quatenus eas ad DEVM amandum gloriámque illius & ſalutem promovendam uſurpat. Id quod eleganter ſanctus Paulus 1. Corinth. 13. inſinuavit, dum dixit: *Si linguis hominum loquar & Angelorum, Charitatem autem non habeam, factus ſum ſicut æs ſonans & Cymbalum tinniens*, quaſi dicat, ſicut cymbalum, ad Elevationem hoſtiæ in Miſſa pulſari ſolitum licet plerasque excitet ad pectus percutiendum, variósque affectus bonos eliciendos, nec tamen propterea aliquid laude dignum egiſſe cenſetur; ita nec Doctor, nec Concionator, ſi alios ad DEVM cognoſcendum & amandum excitent, niſi & ipſi faciant, ad quod hortantur, laude digni cenſendi ſunt. Hinc præclarè ſanctus Auguſtinus lib. 12. confeſſus eſt: *O felix ille homo, qui ſcit omnia illa, ſe autem neſcit; Beatus verò, qui ſcit, etſi omnia illa neſciat: Qui verò ſe & illa novit, non propter illa, ſed propter ſe ſolùm Beatus eſt.* Quiſquis ergo ſimi-

simili tentatione pulsatur, sibi applicet, quod olim sanctus Dorotheus discipulo suo Dositheo ad vanam gloriam ex eo, quòd sedulò Infirmis inserviret, capiendam incitato dixit: *Mi Dosithee, tu bonus quidem es Infirmarius, sed non propterea bonus Religiosus.* sic ergo & isti sibi dicant: *Tu quidem es bonus Doctor, Magister, Pictor, Sculptor &c. non tamen propterea bonus Christianus.* Certè adveniente Die Judicii inquit pius Scriptor lib. 1. cap. 3. *non quaretur à nobis, quid legerimus, sed quid fecerimus; nec quàm bene diximus, sed quàm bene viximus; si ergo vis aliquid utiliter scire & discere, ama nesciri, & pro nihilo reputari; hæc est altissima & utilissima lectio, suipsius vera cognitio & despectio.* Dic ergo potiùs cum sancto Paulo: *Ego non iudicavi, me scire aliquid inter vos, nisi IESVM Christum & hunc crucifixum*; Hunc pro Magistro elige, ab hoc veram scientiam cognoscendi & amandi DEVM disce; verè enim *bene doctus est, qui DEI voluntatem facit, & suam voluntatem relinquit*, ait iterum pius Asceta.

Tentatio Quinta.

Tentatio quinta ex vitæ sanctitate seu bonis operibus nascitur, quæ quidem tantò subtilior est, quantò honestior titulus per illa offerri videtur ad gloriandum; si enim, ut suprà dictum est, Virtus mater gloriæ est, an non justè videtur gloriari posse, qui variis virtutibus præditum se advertit? an non jure dicere poterit: *DEVS gratias tibi ago, quòd non sim, sicut cæteri hominum*? minimè, & his profectò alæ præscindendæ sunt, id quod facile erit, si considerare velint, quàm pauca opera eorum Bona futura sint, si ad libram divinæ justitiæ examinentur; nimirum omnes fateri debemus illud Isaiæ cap. 64. *facti sumus immundi omnes nos, & quasi pannus menstruatæ universæ Iustitiæ nostræ*: omnes fateri debemus, vitam nostram similem esse argumento Pueri, unam fortè constructionem bonam in argumento, reliqua omnia plena solœcismis & erroribus habentis, aut togæ laceræ mendici pulchrum aliquem centonem assutum gerentis. Hinc meritò sanctus Job. cap. 9. dicebat: *Verebar omnia opera mea, sciens quòd non parceres delinquenti*: magis verò adhuc alas æstimationis propriæ tales demittent, si perpendant, quàm

nihil sit omne, quod agunt, si cum debito apud DEVM contracto comparetur, quis enim non stultissimum diceret eum, qui multa millia millionum aureorum deberet alicui, & de his aliquando obolum solvisset, gloriari hâc solutione auderet? atqui idem facit, quisquis ob opera quantumcunq; multa & excellentia gloriatur; nam minor est inter talia opera & Beneficia DEI comparatio, quàm inter obolum & multa millia millionum, hinc rectè Christus Lucæ 17. dixit: *Cùm feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus, quod debuimus facere, fecimus.*

Epilogus.

Quare colligamus denique omnes doctrinas & salubertimam DEI ipsius admonitionem audiamus per Jeremiam dicentem cap. 3. *Non glorietur sapiens in sapientia sua, non glorietur fortis in fortitudine sua, & non glorietur dives in divitiis suis, sed in hoc glorietur, qui gloriatur, scire & nôsse me.* Dicamus proinde cum S. Paulo ad Gal. 6. *absit mihi gloriari, nisi in cruce Domini nostri IESV Christi.* Dicamus cum sancto Davide. 2. Regum 6. *ludam & vilior fiam, plusquam factus sum, & ero humilis in oculis meis*; sic qui se humiliat, exaltabitur, audiétque: *Amice ascende superius*, ad cælum nempe, ubi tantò honorabitur ampliùs, quantò vilior hic in suis & aliorum oculis fuerit, humilibúsque promissam requiem per totam æternitatem participabit. Amen.

Exemplar Nonum.

In quo ostenditur, quomodo materia aliqua controversistica in Concione tractari debeat.

Thema.

Videntes autem stellam gavisi sunt gaudio magno Matth. 2.

Scopus.

Ostendenda motiva fidei Catholicæ, mediáque ad eam conservandam offerenda.

Syllogismus principalis.

Sancti tres Reges videntes Stellam valde gavisi sunt, eámque promptè sequebantur, quia eos ad Christum ducebat; Atqui sum-

similis est stella Fides Catholica; Ergo Catholici quoque, quibus ea apparuit, valde gaudere, eámque promptè sequi debent.

EXORDIUM.

Laudabilis apud quosdam Religiosos mos est, ut singulis annis semel vel sæpius renovationem quandam votorum instituant, idque ob tres potissimùm fines. Primò ut hâc ratione memoriam Beneficii per vocationem ad religiosum statum accepti renovent. Secundò ut ad gratias pro eodem Beneficio referendas se exstimulent. Tertiò ut in concepto proposito se firment, dispiciántque, quomodo vocationem suam per opera convenientia, certam facere possint. Hunc morem sancta Mater Ecclesia optat ab omnibus Christianis observari, & quidem hodierno potissimùm die, in quo Gentes ad agnitionem veri luminis vocatæ sunt, atque adeò Catholica Fides initium sumpsit. Eum in finem cum tanta solemnitate festum hoc celebrat, ut vix ullo in alio similem adhibeat, utpote cujus octavam non nisi per summa festa interrumpi sinit; ut ergo tam pio & sancto dilectissimæ Matris desiderio cum debita reverentia & subjectione satisfaciamus, & hodiernum diem cum spirituali gaudio celebrantes, fidei nostræ professionem alacri gratóque animo renovemus, ostendam in præsenti Concione, quàm verè dici possit, & nobis stellam apparuisse, per quam verè ad Christum credendum, adorandum, imitandum & amandum ducamur; Quomodo proinde hanc stellam sequi & conservare deinceps debeamus, vos interea non aures tantùm mihi benevolas porrigite; sed mentis etiam oculum ad tantam stellæ pulchritudinem contuendam ultrò aperite, & convertite.

Pars Prima.

Atque ut à prima Concionis meæ parte incipiam, & fidei nostræ cum stella, quæ magis apparuit, similitudinem ostendam, id haud difficile mihi accidet, si proprietates, quas stella hæc habuit, accuratiùs ponderemus, & quàm verè etiam in nostra fide reperiantur, luculenter demonstremus. Quatuor autem præcipuè in stella Magorum considerandas proprietates invenio.

Prima est, quòd *unica* fuerit; eadem enim, quæ ipsos ex

Patria exciverat, eadem, in quam, postquam ab Herode discesserunt, iterum illis apparuit, & ad Christum perduxit. hæc proprietas etiam pulchrè fidei nostræ convenit, ut elegantèr sanctus Leo Magnus more suo Sect. 4. in Nativitate Domini ostendit his verbis: *Magnum præsidium est, fides integra, fides vera, in qua nec augeri ab ullo quidquam, nec minui potest, quia nisi* una *est, fides non est, dicente Apostolo ad Ephesios 4. Vnus DEVS, una fides, unum Baptisma, unus Dominus & Pater omnium, qui super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis, huic unitati, dilectissimi, inconcussis mentibus inhærete, & in hac omnem sectamini sanctitatem, & in hac præceptis Domini inservite, quia sine fide impossibile est placere DEO, & nihil sine illa sanctum, nihil castum, nihil vivum; justus enim ex fide vivit.* Hanc unitatem etiam ipse sponsus Canticorum 5. in sponsa sua, quæ Ecclesiam significat, laudavit, dum dixit: *Vna est columba mea, perfecta mea*; & meritò hæc unitas pro primario signo veræ fidei assignatur, quia cùm fides sit universalis regula juxta quam dirigere viam, id est, actiones suas debent Christiani meritò unam & indivisibilem esse oportet, cùm veritas in indivisibili consistat. Jam verò hanc unitatem Fidei Catholicæ convenire, usque adeò clarum est, ut nemo, nisi qui pertinaciter resistere veritati velit, negare id possit; percurrat sanè quis omnes orbis partes Europam, Asiam, Africam, Americam, & ubique eosdem fidei articulos à Doctoribus Ecclesiæ tradi & explicari deprehendet, cùm tamen apud Hæreticos usque adeò dissentiant in substantialibus, ut in eadem non dicam Provinciâ, sed etiam civitate discrepantes doctrinæ circa Sacramentorum numerum aliásque similes doctrinas reperiantur. Neque obstat, qnòd etiam inter nostros Doctores magna interdum circa Theologicas doctrinas discordia inveniatur; nam etsi hoc non negemus, nunquam tamen hæc differentia circa articulos fidei versatur, ubi enim de his agitur, mox oculos mentis claudunt, & cum debita reverentia judicium suum definitionibus Ecclesiæ, utpote per spiritum sanctum illustratæ subjicunt, uti passim præfixæ in libris protestationes testantur.

Secun-

Secunda proprietas erat ſtellæ, quòd fuerit valde *ſplendida & fulgens*, non quocunque ſplendore, ſed Sancto & efficaci, qui propterea ita permovit tres Sanctos Reges, ut ſine morâ patriam ſuósque deſererent, & ſtellam hanc ad Chriſtum ducentem ſequerentur; per quam quidem proprietam pulchrè altera fidei veræ proprietas, ſcilicet ſplendor Sanctiratis adumbratur, quæ ſanè Sanctitas usque adeò neceſſaria eſt ad veram fidem, ut ſine ea neutiquam fidei divinæ rationem & nomenclaturam mereatur, cùm enim fides in hac vita in locum luminis gloriæ ſubſtituatur, atque adeò potiſſimum ſit inſtrumentum, quo homo ad Deum velut ultimum ſuum finem ex toto corde amandum dirigitur & excitatur, hic amor autem perfectè haberi non poſſit, niſi homo per Sanctitatem totus Dei obſequio conſecretur, & ab omnibus quidem, quæ Deo diſplicent ſtudioſè abſtineat, ea verò, quę eidem placent, accuratè exſequatur, facilè apparet, eam duntaxat fidem pro vera cognoſcendam eſſe, quæ, quantum eſt ex ſe, homines ad ſummam Sanctitatem perducit, & ad Chriſtum, qui ad eam docendam in hunc mundum miſſus eſt, perfectè imitandum impellit; hoc autem noſtram fidem præcipuè facere, quis ignorat? ubi enim major cum Deo familiaritas, accuratius perfectionis ſtudium, ſtrictior paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ obſervatio, generoſior in adverſis conſtantia, &, ut verbo omnia abſolvam, perfectior Chriſti imitatio reperitur, quàm in noſtra fide ac religione? Econtrario verò quis Sanctam fidem dicat Adverſariorum, quæ in ſolo ferè interno affectu conſiſtens non modo ad opera Sancta non impellit, ſed ea omnia ut panno menſtruato ſimilia deteſtatur? Neque dicere poſſunt Adverſarii, ſuam fidē rectiùs huic ſtellæ comparari, eo quòd multo certiùs ad Chriſtū ducat, utpote quē ſolū Mediatorē ipſi agnoſcūt, nā hic, vel ipſe reſpondebit Matth. 2. dicēs: *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnū cælorum.* Nimirū, ut bene notat Apoſtolus ad Titum cap. 1. *Confitentur ſe nôſſe Deum & Chriſtum, factis autem negant, cùm ſint abominati & incredibiles, & ad omne opus bonum reprobi*; Quomodo enim imaginari poſſumus, eos in Chriſtum credere, eúmque amare, qui vitam ejus Sanctiſſimam & virtutes ab eo nobis in exemplum relictas tam parvi faciunt, & imitari renuunt? aliter ſanè nos Sanctus Joannes dilectiſſi-

mus ejus discipulus informavit. 1. Joan. 2. dicens: *Qui dicit se in Christo manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare.*

Tertia proprietas stellæ Magorum erat, *quòd miraculi fuerit producta*; neque enim fuit ordinaria quædam stella neque Angelus quispiam in stellæ forma apparens, sed vera stella à Deo de novo unicè ad hunc finem creata, ut Magos mirabiliter ad præsepe perduceret, quæ quidem proprietas iterum pulchrè demonstrat nostram fidem illi stellæ similem esse, & ad Christum ducere, utpote cui proprium quodam modo sit, miraculosam esse, seu miraculis confirmari, cujus quidem necessitatis ratio vel ex ipsa natura locutionis seu revelationis desumitur, hæc enim cùm obscura sit, atque adeò in se non cognoscatur evidenter, meritò debebamus infallibile quoddam in eo judicium reperire, per quod cognosceremus, eam non ab homine, sed ab ipso Deo provenire, atque adeò necesse erat, ut homini vel alteri locutionem hanc Dei proponenti talibus operibus assisteret, quæ à nulla pura creatura patrari possunt, ex quibus tanquam Dei sigillo locutio illius cognosceretur, quæ quidem opera miracula vocamus, de quibus proinde ipse Christus Joan. 10. dixit: *Si mihi non vultis credere, operibus meis credite*, utpote quæ sunt manifesta testimonia Patris cœlestis per me loquentis, nam ut Joan. 1. dixit: *Ego maius habeo testimonium Ioanne*, opera scilicet, quæ dedit Pater, ut conficiam; *ipsa opera, quæ Ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me*; sed & ipsa experientia satis confirmat, ubicunque fides promulgata est, eam ab initio miraculorum auxilio fuisse plantatam, uti nostris adhuc temporibus in novo orbe videre est, id quod adeò clarum judicatur, ut ipse etiam Lutherus Tomo 2. Witt. folio 245. §. 1. id fatetur, dicens, instruendum esse populum, ut suos Verbi Prædicatores quærat, quis te misit? ubi sunt tuæ litteræ & sigilla? ubi miracula, quæ te legitimè missum testantur? neque recte dicunt Adversarii, non ampliùs necessaria esse miracula, cùm fides nostra satis firmiter jam radicata sit; nam etsi non sit adeò necessaria, ut qui vis, qui eam prædicat, maximè apud eos, qui jam bene instructi sunt, ea facere debeat, sunt tamen ita necessaria, ut DEUS semper adhuc eam quodammodo foveat & conservet per illa, sicut etiam bene radicatis arboribus non

non quidem opus est quotidiana irrigatione, necessaria tamen est pluvia suo tempore mittenda, ne defectu succi exarescant; cùm ergo in sola nostra catholica fide hæc irrigatio per continuatam miraculorum patrationem usque ad hanc horam reperiatur, nulla autem ab ullis Hæreticis patrata conspiciamus, an non meritò nobis potiùs, quàm illis veræ fidei stellam illuxisse credamus, & gratulemur? neque dicere possunt Adversarii multa apud nos falsa miracula pro veris vendi, nam neque nos hoc negamus; neque tamen inde infertur rectè, nulla vera miracula reperiri aut patrari, cùm hæc ab illis per personarum ea patrantium Sanctitatem, intentionis rectitudinem, constantem durabilitatem, aliásque similes circumstantias, per quas Christi & Apostolorum miracula vera fuisse cognovimus, facilè distinguere valeamus.

Quarta tandem proprietas stellæ Magorum erat, quòd *de cælo missa sit*; inde enim SS. tres Magi collegerunt, se ad eam sequendam vocari; quæ proprietas ante omnes ostendit, & probat, fidem nostram huic stellæ similem esse, cùm enim ex una parte missio usque adeò necessaria sit ad Evangelii prædicationem, ut ipse Dei Filius hoc officium suscipere noluerit, nisi priùs à Spiritu Sancto super eum apparente ad illud instructus, & à Patre æterno dicente: *hic est Filius meus dilectus in quo mihi bene complacui, ipsum audite*: testimonium accepisset; & ipse etiam Lutherus in Psalm. 82. Them. 2. folio 140. dicat: **Alle Pfarrer und Obrigkeiten sollen fleissig auffmercken/ und dieser Sach halben ihre Anhörer embsig ermahnen / daß sie die Prediger/ so sich selbsten eintringen/ als Maußköpff und gewisse Botten deß Teuffels vermeyden.**

Ex altera verò parte apud nos pulcherrimo ordine ab ipsis usque Apostolis continua Successio Pontificum & Episcoporum ostendi queat, non autem apud Hæreticos, uti fusè ostendunt Controversistæ, an non meritò iterum nostram fidem pro vera stella ad Christum perducente agnoscamus, & gaudeamus?

Pars Secunda.

Ita sanè. Credo ergo vos agnoscere tandem Vocationis vestræ magnitudinem, sed quia ex parte vestra requiratur, nunc scire forsan desideratis? ut ergo huic desiderio respon-

deam, aio breviter, tria à vobis requiri. Primò ut summas
constantes pro Beneficio hoc gratias tantò frequentiùs dei
ceps agatis, quantò clariùs illius magnitudinem modò co
gnovistis; quid enim mei Auditores, diceretis, si inter mul
millia cæcorum in uno loco congregatorum & vos pariter
cæci consisteretis, & inter tot millia unum duntaxat vel alte
rum Deus à sua cæcitate curâsset, an non summum sibi & in
æstimabile Beneficium collatum talis censeret? an non a
summas ei gratias agendas summè obligatum se fateretur
arqui simile vobis Beneficium modò obtigit, dum intra tr
millia Hæreticorum vobis ante omnes illos verum fidei lu
men illucescere fecit, an non gratias tantò ampliores agen
quantò major est miseria cæcitas animæ, quàm corporis, &
quantò graviora sunt pericula & damna, in quæ ista præcip
tat? an non ergo vobis patiter ac Tobiæ à cæcitate libera
to, & quomodo gratum se exhibere posset, à Sancto Raphael
scire cupienti, dictum putabitis: *Benedicite DEVM cæli & ter
ræ, & coram omnibus viventibus confitemini ei, quia fecit vo
biscum misericordiam suam.* Secundò aio diligenter caven
dum, ne ad Herodem Christi inimicum vos convertatis, id
est, ne cum Hæreticis sine necessitate conversemini, sed illud
Sancti Pauli consilium sedulò observetis Tim. 3. *Hæreticum
hominem post unam & secundam correptionem devita, sciens,
quia subversus est, qui eiusmodi est, & delinquit, cùm sit propri
iudicio condemnatus.* Idem monet Sanctus Joannes 2. epist.
his verbis: *si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert,
nolite eum recipere in domum, nec ave ei dixeritis, qui enim dix
ei ave, communicat operibus eius malignis*, sicque suo damno
verificat commune proverbium: Qui amat periculum, per
ibit in illo. Tertiò denique promptè sequendam aio, id
quod fiet, si vitam principiis fidei nostræ conformem institu
tueritis, seu quod idem est, si vocationem vestram ad catholi
cam fidem juxta S. Pet. 2. cap. 1. per bona opera certam facer
studeatis; *quid enim proderit, Fratres mei*, ait rectè Sanctus
Jacobus cap. 1. *Si fidem quis dicat se habere, opera autem non
habeat? nunquid poterit fides salvare eum?* vultis autem sci
re, quænam à vobis opera exigantur? audite Sanctum Gre
gorium Nyssenum tract. de nom. & confess. Christi ea diffe
rè explicantem: *Christianismus inquit est, imitatio divinæ
natura*

natura; si igitur Christianus es, Christum Deum imitare; noli vacuum ferre nomen atque inane, sed plenam tanti mensuram nominis imple, imple, inquam, operibus nomine dignis.

Epilogus.

Agite ergo, Auditores, & quandoquidem simili cum Sanctis tribus Magis gratiâ vos dignatus est Deus, simili quoque modo gratos exhibere vos studete, sequimini promptè lucentem hanc fidei stellam, certóque vobis persuadete, ab eâ quodammodo repeti, dicíque ad vos illud Christi: *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ.* Joan. 22. verè enim inveniet Christum æternam sapientiam, atque adeò experietur id, quod Proverb. 8. Salomon in illius persona dixit: *Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem in Domino*, quam nobis omnibus per ejusdem servatoris nostri merita concedere dignetur, Pater & Filius & Spiritus Sanctus. Amen.

Exemplar Decimum.

In quo ostenditur quomodo catechetica aliqua doctrina in concione cum fructu explicari possit.

Thema.

Quid ergo Baptizas, si tu non es Christus?

Scopus.

Declarandus usus aquæ lustralis, atque ad eam piè adhibendam Auditores excitandi.

Syllogismus principalis.

Tunc meritò frequenter & piè aqua lustralis est usurpanda, quando varia tam animæ, quàm corpori commoda præstat; atqui præstat talia commoda, ergo frequenter & piè est usurpanda.

EXORDIUM.

Vereor, ne dum paulò ante hanc Concionem aqua lustrali de more à Sacerdote conspersi estis, etiam vos mente saltem ad eundem dicatis: Quid tu Baptizas? cur nos hâc aquâ Conspergis? quem fructum inde sperare possumus? huic ergo Quæstioni in hac Concione tantò accuratius respondebo, quan-

quantò pauciores sunt, qui noverunt æstimare aquæ lustr
lis, quæ dominicis diebus benedici solet, præstantiam. Dica
ergo primò de origine aquæ lustralis, & effectibus illius. Se
cundò corollaria aliquot subjungam, quæ propter causæ s
militudinem etiam aliis ejusmodi rebus Benedictis seu sacra
mentalibus, ut vocant Theologi, facilè & cum fructu appli
cari possunt; cùm ergo plurimum referat, ut ejusmodi re
rum utilem piúmque usum bene addiscatis, & practicem
spero quoque, vos magna cum attentione & voluptate dicen
tem audituros.

Pars Prima.

Primam ergo partem quod attinet, sciendum, jam olim
apud Ethnicos fuisse morem, ut, priusquam ad templum ac
rent, aquâ se lavarent, judicantes, indignum esse, ut homines
ad Deos locuturi accederent, nisi priùs purificati; hinc e
iam in veteri testamento & novo similis mos retentus est, &
in veteri quidem exod. cap. 30. singularis locus & vas consti
tutum est, in quo Aaron & Filii ejus ad altare accessuri se la
varent, sed & Populus num. 19. sæpe conspersus est, ut mundi
tus per ejusmodi asperſiones tantò digniùs coram DEO com
parere & Sacrificio precesque offerret. In novo verò testa
mento apud primos Christianos similem modum retentum
testatur Sanctus Paulinus Nolanus Epist. 31. dum ait, fontem
ante templum stetisse, in quo ingressuri templum lavarent
manus, & sic ad litteram servarent illud Sancti Pauli 1
Tim. 2. *Volo viros orare in omni loco levantes puras manus* &c.
quia verò Deus magis optat, ut homines puro corde, quàm
corpore ad ipsum accedant, Ideo Sancta Mater nostra Eccle
sia, sicut semper in perfectione crevit, ita meliores quoque
Cæremonias introduxit; &, ne antiquas consuetudines pen
tus deleret, in perfectiores mutavit, ideóque aquam lustralem
per suos Sacerdotes Benedici jussit, quem morem deinde Ale
xander Anno Christi 132. ab universa Ecclesia observa
præcepit, & id quidem duplicem ob causam. Primò ut ho
mines, qui aqua se conspergunt, vel consperguntur, memine
rint animam suam mundare, ut puriori cum conscientia De
um precentur, & sic tantò faciliùs impetrent quod petunt
non enim aqua hæc habet vim per se delendi peccata, sed

vat tantùm ad excitandam contritionem, per quam deinde peccata dimittantur; unde Ecclesia in aspersione utitur his verbis Sancti Davidis Psalmo 50. *Asperges me, Domine, hyssopo, & mundabor, lavabis me, & super nivem dealbabor.* Item: *Miserere; mei Deus secundùm magnam misericordiam tuam:* hæc ergo & similia verba quivis etiam Christianus, dum templum adit, & aqua lustrali se aspergit, sive, dum domo egreditur, sive noctu somnum capit, usurpare deberet, & magnum haud dubiè fructum ex tanto usu reportaret. Secundò benedicitur hæc aqua, ut varia per illius pium usum Beneficia & favores hominibus conferantur, quæ quidem sunt duplicis classis; nam aliqua ad animam, & alia ad corpus referuntur; ad animam pertinent, quod Diabolus pellatur à nobis & nostris rebus, hunc enim in finem exorcismus seu adjuratio adhibetur in Benedictione hujus aquæ, quem effectum Sanctus Norbertus cum suis Monachis specialiter est expertus; cùm enim monasterium ædificare vellent, & integri exercitus Dæmonum impedire eos volentium apparerent, mox aquâ Benedictâ & signo Crucis pulsi sunt, ut in ipsius vita legitur. Simili modo Sanctus Anno Episcopus Colonienſis, cùm in agone dæmonem vidisset, aspergillum petiit, & hostem aquâ lustrali fugavit; imò Sanctus Macrobius obsessam Mulierem non alio modo à dæmone, quàm per hanc aquam pro potu datam liberavit; Unde eadem aqua etiam à turpibus cogitationibus & phantasmatis sanat; si enim dæmonem à corpore arcere potest, quantò magis ab animo poterit? hinc aqua Benedicta miscetur sale Benedicto, ut sicut sal à putredine carnes defendit, ita etiam animum à Spirituali putredine turpium cogitationum tueatur. Tertio præparatur per pium hujus aquæ usum mens hominis, ut rectiùs orationem, divinâque alia mysteria peragat, & ideo in altarium & templorum Benedictione adhibetur hæc aqua, ut à locis talibus omne devotionis & orationis impedimentum excludatur; imò ob hanc ipsam caussam solet aqua talis ad fores Ecclesiæ constitui, ut ejus usu Christiani se adversus dæmonis potestates & insidias defendant. Jam verò corporales effectus quod attinet, illi quoque ad tres revocari possunt classes. Prima classis est, quòd magicæ artes à corporibus arceantur, vel certè infirmentur; sic anno 1609.

Pistor

Pistor à maleficio, quo panem pinsere prohibebatur, liber-
tus est, ut in Pædagogo Christiano parte 6. cap. 6. videre est;
sic etiam Sanctus Hilarius Ethnico, cujus equus incantatus
fuerat, hanc aquam dedit, & veneficium depulit. Secunda
classis est, quòd morbos à corporibus dispellat; sic Sanctus
Arnolphus quinque ægros solâ aquâ Benedictâ sanavit: San-
cta Brigitta tribus cæcis per eandem aquam visum restituit;
Sanctus Wilibaldus pestis tempore eam potandam dedit, &
multos liberavit; sed & pecorum morbos fugavit, sic Pæda-
gogus Christianus refert, quendam, cùm multos equos in it-
nere amisisset, & ille, quo vehebatur, graviter ægrotaret, a-
quâ à Patribus Societatis acceptâ sibi & equo Medicinam
tulisse; sic in Ancyra urbe cùm pestis pecus absumeret,
Theodorus aquâ hâc oblatâ, malum totum avertit. Tertia
classis sunt. Quòd tempestates & noxia animalia pellat à
agris; sic S. Vincentius Fererius grandem tempestatem aver-
tit, & serenitatem obtinuit. Idem locustas, quæ 14. diebus
agros devastabant, ad unam omnes eâdem aquâ occidit, insu-
pérque fertilitatem impetravit; quod adhuc magis confir-
mat aliud exemplum quod anno 1603. in Æthiopia contigit,
ubi Pater Petrus Paz Rusticis dividens aquam hanc omnes
locustas fugavit, solis Hæreticorum agris, & uno ex Catho-
licis, quem mulier incredula non asperserat, vastatis uti idem
Pædagogus refert. Hi sunt ergo effectus aquæ Benedictæ,
quos omnes Ecclesia petit à DEO, dum in aquæ hujus Bene-
dictione his verbis utitur: *Virtutis tuæ Benedictionem infun-
de.*

Pars Secunda:

Atque ex hactenus dictis aliquot corollaria deduco, &
Primò quidem hinc deduco, quòd malè illi faciant, qui ne-
scio ex quo contemptu aut negligentia omittunt aquam hanc
domum portare, & usurpare; quid mirum si Diabolus, mali
homines & varia infortunia ad tales domos accessum habe-
ant? vult quidem, ô Auditores, vult Deus juvare, sed vult et-
iam media à se ordinata adhiberi, inter quæ non postremum
est hæc aqua; aliter æstimavit hanc aquam mulier illa, de
qua Pædagogus testatur, quòd in Insula Japoniæ sæpe ad
quinquaginta vel Sexaginta passuum millia miserit, ut affer-
retur.

Secun-

Secundò deduco, quantam curam debeant habere Patres & Matres, ut eorum liberi, quando vel cubitum eunt, vel domo exeunt vel templum ingrediuntur, hâc aquâ aspergantur, certè in vita Sancti Dominici legitur, quòd ipsa Beatissima Virgo noctu dormientes Fratres hâc aquâ asperserit. Maximè verò in agone apud ægros perpetuò hæc aqua adesse deberet, eâque sæpius æger aspergi ne hostis infernalis accessum habeat.

Tertiò deduco, quàm graviter peccent, qui hanc aquam irreverenter tractant, vel omnino ad varias superstitiones abutuntur; grande profectò hoc peccatum est, ideo sæpe graviter punitum; rectius proin faciunt, qui pio affectu & reverentiâ ad cibos suos & Brutorum suorum parandos, ad lac & Butyrum coagulandum &c. utuntur; atque ne vobis deesse hæc aqua possit, scitote, sufficere ad hoc ut aqua Benedicta censeatur, si illi, quæ Benedicta est, misceatis aliam, modò plus de aqua Benedicta semper remaneat; addo quòd paucæ guttæ eundem effectum habeant, quàm multæ, cur ergo una vel altera mensura pro tota hebdomade non sufficiat?

Sed dicet forte non nemo, cur ergo multa pecora aut agri aut homines pereunt, vel damnum patiuntur, etiamsi aqua hæc Benedicta adhibita fuerit? Respondeo & Quæro, cur multi ægri moriuntur, licèt medicinas sumant? nimirum Bona sunt hæc remedia, sed non infallibilia, quia ergo non scimus, an non in hoc vel illo casu profutura sint, hoc ipso adhibere ea debemus, quoties possumus, certi, aut speratum effectum Deum concessurum, aut id, quod magis nobis utile esse cognoverit. Addo tamen sæpè diffidentiam nostram in caussa esse, quia cum modica fide & reverentiâ tales res Benedictas adhibemus.

Epilogus.

Ergo saltē deinceps clamemus cum Apostolis: *Domine, adauge nobis fidē*, quâ has & similes Cæremonias credamus; imaginemur, à Deo nobis ostendi fontem aquæ Benedictæ, & dici illud Isaiæ 15. *Haurietis aquas cum gaudio de fontibus salvatoris.* Clamate ergo cum muliere Samaritana Joan. 4. *Domine, da mihi hanc aquam*, imò ipsi haurite, & ita in templo, domo & aliis occasionibus erga vos & liberos ac pecora vestra, usurpate,

pate, ut fiat hæc aqua, hic quidem in salutem corporis animæque, in altera autem vita fons aquæ salientis in vitam æternam. Amen.

Caput II.

Quomodo de Beatissima Virgine Concionis variæ haberi possint.

Variæ sunt occasiones, in quibus oportet Concionem de hac Sanctissima Cæli Regina instituí, sed tres præcipuæ quarum prima se in Festis ejus offert. Secunda in peregrinationibus ad templum aliquod miraculis celebre institutis, uti non rarò contingit. Tertia denique in Congregationibus, Rosarii præcipuè, quales plerumque in celebrioribus paulò locis reperiuntur! pro singulis ergo his occasionibus unam vel alteram Ideam in hoc capite proponam, simúlque conceptus aliquot subjungam, ad plures ejusmodi conciones facili negotio habendas.

§. I.

De Concionibus in Festis Beatissimæ Virginis Mariæ habendis.

Triplicis generis Conciones in Festis Beatissimæ Virginis instituí possunt, scilicet vel ad ipsum Festum accommodatæ, vel Beatissimæ Virginis excellentiam, potentiam, Charitatem erga homines, aliáque similia motiva ad ejus amorem, licientia exsplicando; vel denique modum eam colendi, riásque exercitationes ad eam pertinentes proponendo, singulis Ideam seu exemplar in hoc paragrapho ram.

Exemplar Primum.

In quo ostenditur, quomodo Concio de Beatissima Virgine Festo accommodata haberi queat.

Th